

Riksdagens protokoll

2005/06:91

Tisdagen den 21 mars

Kl. 13.30 – 15.46
18.00 – 18.50

Protokoll
2005/06:91

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 15 mars.

2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2005/06:312

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:312 av Gustav Fridolin (mp)

HBT-personer i Polen

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 3 april 2006.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 17 mars 2006

Utrikesdepartementet

Laila Freivalds

3 § Svar på interpellation 2005/06:293 om kvinnors rädsla i det offentliga rummet

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Camilla Sköld Jansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska flickors och kvinnors rädsla och otrygghet i det offentliga rummet och vad jag planerar att göra för att integrera jämställdhetsperspektiv i byggande och fysisk planering.

Jag delar fullständigt Camilla Sköld Janssons oro över att många kvinnor känner rädsla och otrygghet i det offentliga rummet. Även om män i högre grad än kvinnor utsätts för våld i offentlig miljö, är kvinnor mer oroliga för att bli utsatta. Kvinnor beaktar risken för sexuellt våld och undviker därför i högre grad än män miljöer som de upplever som farliga. Rädslan kan, precis som Camilla Sköld Jansson påpekar, utgöra en begränsning i kvinnors liv.

För att komma till rätta med detta krävs såväl övergripande insatser som att vi i vardagen tänker utifrån ett trygghetsperspektiv. Ibland kan en

så enkel sak som att byta ut trasiga glödlampor längs en gångväg öka tryggheten. Men det handlar också om den fysiska planeringen i stort, som spelar en viktig roll för att skapa trygga miljöer. Planeringen kan handla om hur byggnader lokaliseras till varandra och till omgivande vägar och gångstråk, om utformningen av torg, gång- och cykelvägar, parker och tunnlar och om var och hur olika funktioner som entréer, tvättstugor, lägenhetsförråd och parkering lokaliseras och utformas. Den fysiska planeringen är en kommunal angelägenhet, och statens roll är att genom rådgivning och lagstiftning stödja och sätta ramarna för kommunerna i deras arbete för mer jämställd planering. Med jämställd planering menar jag både att planera för kvinnors och mäns behov och att både kvinnor och män ska vara delaktiga i planeringsprocesserna på lika villkor.

Att verka för jämställd planering anser jag är en mycket angelägen fråga. Regeringen har tagit initiativ till en rad åtgärder inom detta område. Länsstyrelserna har de senaste åren haft och har också nu i uppdrag att verka för ökad jämställdhet inom bland annat samhällsplanering och boende. Vi har också gett Boverket i uppdrag att utifrån länsstyrelsernas redovisningar utarbeta checklistor för bedömning av kommunala översiktsplaner och detaljplaner utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Dessa ska fungera som hjälpmedel för tjänstemän inom planering.

Som ett led i att kartlägga hur könsfördelningen egentligen ser ut bland ledande tjänstemän inom detta område har jag även gett Boverket i uppdrag att följa fördelningen av kvinnor och män på befattningarna länsarkitekter respektive stadsarkitekter. Dessa tjänstemän har inflytande över planering och stadsplanering i kommuner och städer. Samtidigt är det viktigt att både kvinnor och män på dessa befattningar har kunskaper om jämställdhet och om hur jämställdheten kan integreras i planeringen.

När det gäller plan- och bygglagstiftningen överlämnade den kommitté som haft i uppdrag att göra en översyn av lagstiftningen sitt slutbetänkande till mig i september (SOU 2005:77 *Får jag lov?*). Betänkandet har nu varit ute på bred remiss, och vi vet redan nu att det är flera remissinstanser som understryker betydelsen av jämställdhet i den fysiska planeringen. Frågan utgör därför en del i den fortsatta beredningen av betänkandet.

Avslutningsvis vill jag även nämna att jag bjudit in till ett möte om jämställd stadsutveckling i slutet av denna månad. Genom forskning och erfarenhet vet vi nu ganska mycket om hur man kan agera och handla förebyggande redan under planeringstiden. Med detta möte avser jag att tillsammans med forskare och personer verksamma inom branschen diskutera de möjligheter som finns för att planera våra städer och samhällen för att skapa lika möjligheter och lika förutsättningar för kvinnor och män.

Anf. 2 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Fru talman! Jag får tacka för svaret. Det här är en stor och viktig fråga som handlar om livsvillkoren för alla kvinnor och tjejer. Det är alltså halva befolkningens livsvillkor vi pratar om. Och frågan är ständigt aktuell. Vi har nyligen haft 8 mars, då många organisationer lyfte fram de här frågorna i olika manifestationer. Vi har det så kallade Umeåupp-ropet. Tjejer och kvinnor i Umeå har fått nog och säger: Vi accepterar

inte den här vardagsrädslan. Man kräver politiska lösningar och att det politiska systemet agerar för en förändring. Och Umeåuppropet har rätt. Det är ju ett politiskt ansvar. Det är ett samhällsproblem och politiken måste agera, för om inte politiken ger verktygen återstår ju det som nämns i både interpellation och interpellationssvar, nämligen att vi kvinnor får hitta egna individuella, ganska defensiva strategier för att undvika en viss miljö, undvika en joggingtur eller vad det kan vara. Det är självklart inte rimligt med den ordning som vi har, därför att det begränsar kvinnors livsutrymme. Det begränsar kvinnors livsutrymme även i de offentliga sammanhangen.

För att komma till rätta med det här – vi ser i interpellationssvaret att det görs en del – måste man självklart ta kvinnors rädsla på allvar. I planeringen måste man ta som utgångspunkt att det specifikt handlar om att kvinnors erfarenheter och kvinnors behov måste få plats. Här tycker jag att det brister lite grann i analysen. Det framkommer inte heller i interpellationssvaret vad utgångspunkten ska vara. Om man pratar om att det ska gälla både kvinnor och män, att det alltid ska gälla alla, är risken att man tappar det specifika. Både de reella hoten och de upplevda hoten som riktar sig mot kvinnor och män ser olika ut. Kvinnor och män upplever dem olika. Kvinnor och män upplever inte trygghet och säkerhet på samma sätt, vi har olika rörelsemönster och olika behov, vi tar oss fram på olika sätt i stadsmiljön; män åker mer bil och kvinnor mer kollektivt, och så vidare.

Den lagstiftning som vi har i dag och den fysiska planeringen ger sken av att vara könsneutral. Man pratar om allas intressen. Men med tanke på den rådande könsmaktsordningen innebär en sådan skenbart könsneutral hållning de facto att man fortsätter att använda männen som norm, och vi vet att männens erfarenheter värderas högre än kvinnors erfarenheter.

Man måste också ha en lagstiftning och politiska lösningar med en koppling till att kvinnors rädsla faktiskt grundar sig i den könsmaktsordning vi har och att det finns maktförhållanden som styr hur vi använder staden och det offentliga rummet.

Jag vill gärna höra lite mer om hur samhällsbyggnadsministern förhåller sig till vikten av att medvetet skilja kvinnor och män åt i analysen. Min fråga är: Delar samhällsbyggnadsministern analysen att kvinnors rädsla måste vara utgångspunkten, att utgångspunkten också måste vara att rädsan grundar sig i könsmaktsordning och maktförhållanden? Om vi är överens om den analysen, får det också konsekvenser i nästa steg för vilka politiska konkreta åtgärder man vidtar.

Anf. 3 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Jag kunde inte avhålla mig från att delta i debatten om att många kvinnor och flickor känner sig otrygga i sin närmiljö – så otrygga att de avstår från att gå ut.

Enligt budgetpropositionen från i höstas är det mer än 25 % av kvinnorna och flickorna som avstått från att gå ut 2003. Jag tror att vi är helt överens om att det är en oacceptabelt hög siffra. Dessutom visar Byggnads i sin rapport *Bo tryggt* från augusti förra året att rädsan hos kvinnor i hyresrätt är nästan dubbelt så stor som hos kvinnor som bor i äganderätt.

Lärdomen som jag tycker att vi måste dra är att de stora bostadsområden som finns med bara hyresrätt, som miljonprogramsområdena bland annat representerar, inte bör byggas i framtiden.

Planering är, som samhällsbyggnadsministern konstaterar, en kommunal fråga där statliga myndigheter, bland annat länsstyrelserna och Boverket, ger stöd och insatser till kommunerna. Enligt min erfarenhet finns det i dag ett större intresse hos kommunerna för att planera för trygga miljöer. Att statliga myndigheter ger information för att förbättra planeringen är ju också väldigt bra.

Dock blir jag lite bekymrad, för planering gäller ju kommande bostadsområden och inte de befintliga, dem som det i dag är många kvinnor som är rädda i – befogat eller inte. I vissa områden är det över 30 % som avstår från att gå ut. Därför skulle jag också vilja fråga samhällsbyggnadsministern vad regeringen avser att göra för att minska rädslan hos de kvinnor som i dag, i de bostadsområdena, avstår från att gå ut.

Anf. 4 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Låt mig börja med att återigen konstatera att när det gäller en grundläggande förutsättning, i alla fall på många plan, tror jag att vi alla tre är överens även om det sedan skiljer sig en del i analysen. Det är verkligen viktigt att poängtera att rädslan är stor, och den har sannolikt ökat. Det är också viktigt att poängtera att väldigt många flickor och kvinnor tar ett individuellt ansvar, kan man ju kalla det för, genom att själva avstå från att gå till vissa platser och att vara ute vissa tider på dygnet. Det är fel, för det här är inte en individuell fråga som avgörs av var och en. Det handlar om makt, obalans och otrygghet. Därför är den debatt som vi för i dag så viktig.

Jag har också uppmärksammat Umeåuppropet, som jag tror att de kallar det. Jag tycker att det var ett mycket bra initiativ. Jag har också bjudit in dem till det seminarium som vi ska ha på departementet i slutet av mars. Jag känner att det nu växer en reaktion som handlar om att det offentliga rummet är allas. Då måste samhället ta ett större ansvar för att "alla" också ska vara definierade utifrån kön. Det ska också vara flickor och kvinnor.

Jag planerar också att lämna en skrivelse till riksdagen senare i vår om stadsutveckling. Jag tror att stadsutvecklingen borde kunna ha en mycket större roll och att också staten måste skaffa sig ett annat förhållningssätt till hela frågeställningen om stadsplanering. Jag vill betona att det verkligen handlar både om hur man planerar nytt och om hur man planerar om i redan befintliga miljöer. Det finns väldigt mycket som en framsynt samhälls- och stadsplanering kan göra också i befintliga områden. Jag delar också Camilla Sköld Janssons mer principiella, ideologiska, synpunkt att det är viktigt att mer utgå från maktordningen och analysera utifrån kön. Det var inte min avsikt att prata om män och kvinnor för att bortse från detta faktum, absolut inte.

Jag delar alltså oron, och jag känner att diskussionen som jag hoppas att den här skrivelsen om stadsutvecklingen ska leda till också är en del av det svar som jag tror att den fortsatta debatten måste ge och som Ewa Thalén Finné också frågade efter: Vad kan samhället i form av staten, kommunerna och fastighetsägarna göra med befintlig miljö? Hur kan vi planera annorlunda när man tittar på var offentliga anläggningar ska

finnas, hur vägstråk ska göras om, var butiker ska ligga och hur trafikplaneringen ska se ut? Det handlar vidare om att det offentliga rummet också innefattar de reklamtavlor som ofta har en djupt förnedrande kvinnosyn och som också är en del av det offentliga rum som för många flickor och kvinnor bidrar till att stärka oron, utsattheten och det sexuella trakasserandet.

Däremot delar jag inte synpunkten att bara man inte har områden med bara hyresrätter så försvinner problemet. Det här är inte ett problem som utgår från vilken typ av människor som bor i vilka bostäder. Det finns stora områden i innerstaden där det bara finns dyra bostadsrätter där oron är lika stor som i områden där det bara finns hyresrätter. Det är en annan diskussion. Däremot tror jag att det delvis handlar om att i miljöer som är väldigt ensidiga, som inte innehåller blandningen av olika människor där man både bor och arbetar, där man kan resa både med bil och med kollektivtrafik, är det svårare att planera bort rädslan och otryggheten. Jag hoppas inte att Ewa Thalén Finné menade att göra denna viktiga diskussion till en frågeställning om att hus med hyreslägenheter inte är bra.

Anf. 5 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Fru talman! Först vill jag lite kort knyta an till ett annat arbete som pågår i Regeringskansliet, som handlar om sexualiseringen av det offentliga rummet. Det är ett annat departement än Mona Sahlins som jobbar med de frågorna, och där har vi från Vänsterpartiet tryckt hårt just på att de här frågorna ska in i det perspektivet. Det är välkommet att samhällsbyggnadsministern så tydligt gör den kopplingen, för självklart hör allt det här ihop.

Sedan är det viktigt att säga att ingen ifrågasätter att man tycker att det här är ett problem. Självklart är vi överens om det, och också om vikten av att göra något åt det. Men vi skiljer oss åt när det gäller analyser.

Det är ju viktigt att slå fast att det här faktiskt är en maktfråga. Har man den analysen klar för sig räcker det inte att prata om att alla människors behov, både kvinnors och mäns behov, ska tillgodoses. Man har en tydlig analys som säger att kvinnors erfarenhet och kvinnors behov måste få ett utrymme i det här arbetet. Och maktfrågorna gör att man också måste se till hela processen från det att man börjar planera till hur det faktiskt ser ut i verkligheten.

Där har vi från Vänsterpartiet drivit på länge, och jag tänkte lyfta fram två konkreta förslag som gäller hur man skulle kunna gå vidare lagstiftningsmässigt och som just tar fasta på det som vi nu pratar om, nämligen att det handlar om maktfrågor och om att se till att utgångspunkten blir kvinnors verklighet, kvinnors rädsla.

Det ena är att plan- och bygglagen, portalparagrafen, ger sken just av att vara könsneutral. Den synliggör inte att det finns kvinnor och män. Resultatet av det är ju att det som är förment könsneutralt upprätthåller den rådande norm som vi har. Det betyder att det är männen som har tolkningsföreträde. Vi menar att man i den portalparagrafen måste vara mycket tydlig med att det handlar om kvinnor och män. Det skulle vara en mycket viktig politisk signal från riksdag och regering till kommunerna, som har planmonopolet.

Prot. 2005/06:91

21 mars

*Svar på
interpellationer*

Ett annat krav som är fullständigt rimligt är jämställdhetskonskvensbeskrivningar. Precis som fallet är med miljökonsekvensbeskrivningar, när man lägger detaljplaner, ska det självfallet vara obligatoriskt. Det kunde ju vara ett sätt att hitta metoder där man synliggör skillnaden mellan kvinnor och män och får in jämställdhetsperspektivet redan från början, inte att det är något som man kastar in efteråt i ett sidoprojekt utan att det finns med i hela processen, redan när man pratar om visionerna för planerna.

Det är två konkreta förslag som mycket klart skulle tydliggöra att riksdag och regering ser det här som en maktfråga och att man uppdrar åt länsstyrelser och kommuner att sätta kvinnors rädsla i fokus; att ändra i plan- och bygglagens portalparagraf och lägga till att det ska vara obligatoriskt med jämställdhetskonskvensbeskrivningar.

Anf. 6 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Jag får väl börja med att säga att jag ser fram emot skrivelsen. Jag tycker alltid att det är intressant. Det här med stadsplanering är en väldigt intressant fråga. Jag hörde en gång en stadsplanerare, en stadsarkitekt, som sade att är man tillräckligt duktig vet man bara genom att titta på detaljplanen var folk kommer att gena över gräsmattan. Jag tror att det ligger väldigt mycket i det.

Förutom att äldre bostadsområden behöver renoveras upp, och att det som jag ser det finns behov av att tillåta flera upplåtelseformer i stora områden, framför allt de förortsområden som vi i dag vet att det finns väldigt mycket kriminalitet i, tycker jag att det också skulle behövas andra åtgärder. Det ligger kanske inte direkt på samhällsbyggnadsministerns område, men det är ju ändå regeringens ansvar. En aspekt som vi i alliansen har tittat mycket på är att polisen borde vara närvarande i de här områdena, vilket de i stor utsträckning inte är i dag. Man måste ta krafttag just i de utsatta bostadsområdena där Byggnads rapport visar att upp mot 30 % avhåller sig från att gå ut; det är tyvärr områden med hyresrätt. Det är väldigt viktigt att polisen och rättssystemet beivrar vardagsbrottsligheten och att det finns fler poliser.

Från alliansens sida vill vi till exempel att det år 2010 finns 20 000 poliser.

Tillgängligheten till polisen måste förbättras. Närpoliserna måste återupprättas.

Jag är ganska säker på att med fler poliser på gator och torg och i bostadsområden kommer många kvinnor och flickor som i dag är rädda och avstår från att gå ut att känna sig tryggare.

Det är, förutom det andra jag sade, något som vi vill göra. Har ni från regeringen några synpunkter på det?

Anf. 7 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag lyssnade på debatten och saknade just det som Ewa Thalén Finné var inne på, nämligen kopplingen mellan att planera trygga och säkrare samhällen som tar hänsyn till kvinnors och flickors oro och närvaron av närpolis. I dag har vi en fjärrpolis, vilket många människor kommenterar i olika sammanhang. Jag tror att det är en väsentlig faktor.

Hur mycket vi än planerar, röjer buskage och vidtar åtgärder i den lokala miljön måste vi ändå ha en fungerande närpolis.

Jag tycker också att det är viktigt att lyfta fram det som ändå sker i en del bostadsområden. Vi har ett exempel i en kommun i Stockholms län som kallas för Tryggveprojektet. Där har man börjat erbjuda oroliga invånare i en stadsdel ledsagning, exempelvis från tunnelbanan och hem. Ett annat exempel är kommuner som har börjat utveckla ett system med lokala ordningsvakter som ska hjälpa till.

Jag kan samtidigt känna en viss oro. Det är viktigt att poängtera att samhällets och statens skyldighet är att värna skyddet för människor. Nu börjar vi se exempel på att det lokala samhället ser behov av att utveckla lokala åtgärder för att öka tryggheten.

Hur mycket vi än planerar kommer vi ändå att ha behov av att ha en närvarande närpolis. Så sent som i dag kunde man se polisen agera mitt i stan i samband med ett statsbesök. Det är viktigt att konstatera vilken betydelse en synlig polis har. Inte minst i trafiken vet vi att det stämmer i bäcken och skapar trygghet för invånarna.

En annan fråga som jag också vill kommentera är den rapport som kom från Byggnads i höstas, vilket också Ewa Thalén Finné var inne på. Vi brukar tala om vårdsektorn som den som enskilt har störst dominans av det ena könet. Byggsektorn är en annan sådan sektor som verkligen domineras, men av män. Det är en viktig faktor som vi i Folkpartiet har lyft fram år efter år och också debatterat. Det är viktigt att också kvinnor finns med i både planerandet, byggandet och utformandet av de lokala miljöerna.

I samhällsbyggnadsprocessen borde det finnas ett bättre utrymme för kvinnor att ta del av planeringen och den lokala miljön. Det är ju ett viktigt ansvar för de lokala aktörerna i plan- och byggprocesserna att lyfta in möjligheten för kvinnor att både yttra sig och påverka.

Trygghetsvandringarna som syftar till att man, när man bygger entréer till flerfamiljshus till exempel, ska bygga på ett sådant sätt att man inte skapar prång så att det känns otryggt. Man ska synliggöra. I bostadsutskottet har vi besökt sådana byggprojekt som verkligen har förbättrat den yttre miljön.

Oavsett åtgärder inom den yttre miljön måste jag ändå poängtera att det är oerhört viktigt att vi har en fungerande närpolis.

Anf. 8 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag har försökt i svaret och jag försöker också i diskussionen att utgå ifrån det övergripande som Camilla Sköld Jansson har frågat om. Den här diskussionen handlar också om polis och närvaro vilket Ewa Thalén Finné och Nina Lundström nu förde in. Den handlar också om tryggheten i skolorna och hur hög arbetslösheten är. Men en aspekt som har diskuterats för lite tidigare och som jag blev glad över när jag läste interpellationen, är hur vi redan i stadsplaneringen kan bygga in vetskapen och kunskapen om vad trygghet är och hur olika villkoren är för kvinnor och män.

Jag vill citera en forskare i Lund. Hon heter Carina Listerborn och har beskrivit det här så bra: Många planerare är medelålders vita män som åker bil och bor i villa. De kan naturligtvis ha svårt att representera den stora gruppen kvinnor som åker kollektivt, bor i förort och är rädda. Det

är därför det är så viktigt att synliggöra problemet. Om man eftersträvar ett demokratiskt samhälle måste alla ha rätt till det offentliga rummet.

Det tror jag är en väldigt viktig utgångspunkt. Eftersom samhälls- och stadsplanering är allas ansvar har det på många sätt blivit ingens. Många har ansvar. Det är många olika delar i kommuner, fastighetsägare, staten och regionerna. Det jag vill försöka åstadkomma med skrivelsen är att se vilken roll staten kan ha i den lite annorlunda tid som vi har nu genom att vara en pådrivare, en påskyndare och kanske en offentliggörare av frågeställningar i planeringen.

För att fortsätta med Carina Listerborn ger hon ett tydligt exempel när det gäller stadsplanerare som inte har med varandra att göra över områdesgränser. Hon säger så här: Var och en utgår från sin begreppsvärld, sina referenser. Tryggheten för en trafikplanerare innebär att minimera risken att bli påkörd. Alltså lägger man gångbanan bakom det höga bullerplanket på behörigt avstånd från bilisten. Tryggheten för en ensam tjej på kvällen kan vara att bli sedd av samma bilister.

Det är ett exempel. Om man har de aspekterna med sig kanske planeringen av våra städer, både när man bygger och när man bygger om, blir annorlunda. De aspekterna tror jag vore viktiga.

Jag noterar också till min glädje att det startar en forskningsgrupp som kallar sig Genus för miljö. Den har sitt första möte i Lund i april. Det är just forskare inom olika delar. De ska se på hur man med genuskunskap kan se på planering. Jag vill också lyfta fram något som jag blev väldigt intresserad av, nämligen en erfarenhet från Toronto. Där har man under lång tid bedrivit ett arbete som man kallar Safer cities committee. Det är ett trygghetsprojekt som handlar både om poliserna och om planeringen. Det har också arbetet med att stoppa våld mot kvinnor med i planeringen.

Den typen av arbete har vi sett väldigt lite av i Sverige. Jag tror att det vore en välgärning både för debatten om det offentliga rummet och för hur vi planerar när vi bygger och bygger om våra städer och stadsdelar.

Jag hoppas att vi när vi diskuterar PBL-utredningen kan återkomma till en del som Camilla Sköld Jansson frågade om.

Jag vill i alla fall säga att jag tror att det är både relevant och riktigt att göra konsekvensbeskrivningar på många av de områden som nämndes. Nu pågår ju beredningen av de över 500 remissvar som har inkommit på PBL-utredningen. Vi har anledning att återkomma till det.

Jag delar mycket av det som Ewa Thalén Finné sade. Vi är bara lite försiktiga med orden. Det kanske inte är områden med hyresrätt som uppvisar alla problem. Det kan vara områden med hög arbetslöshet och stort utanförskap som uppvisar de problem som bland annat Byggnads har visat. Det är viktigt att hålla i minnet.

Anf. 9 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Fru talman! Först vill jag säga några ord om poliser. Det är självklart ingen lösning. Vi kan naturligtvis ha poliser så att vi vågar ge oss ut och jogga i spåret. Vi kan ha poliser som följer oss hem från festen. Man kan ju fråga sig hur många poliser vi ska ha för att klara av det våld som sker inom hemmets väggar. Det är att flytta fokus från problemet och att angripa symtomen.

Mäns våld mot kvinnor och att kvinnor känner sig otrygga i offentliga miljöer har ju att göra med mäns överordning och kvinnors underordning. Det är det som man måste angripa, lika väl som klassfrågorna. Det gör definitivt inte fler poliser.

Man kan däremot komma en bit på väg, menar jag, när det gäller det förebyggande och att se att det handlar om maktfrågor.

Nu pågår den stora beredningen av den utredning som har lagt fram sina förslag. Det finns alltså anledning att återkomma. Jag hoppas att regeringen väldigt noga ser till att just kvinnors erfarenheter, behov och rädsla får vara utgångspunkt och att det inte blir ett perspektiv bland alla andra. Det handlar nämligen ytterst om demokrati, och det handlar om grundläggande mänskliga rättigheter att även kvinnor ska känna sig trygga i det offentliga rummet.

Till sist vill jag säga: Hälsa tjejkerna från Umeå.

Anf. 10 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Fru talman! Till skillnad från Camilla Sköld Jansson tycker jag inte att man ska ställa närvarande poliser mot trygghetsskapande åtgärder i övrigt. Jag tycker att detta är viktigt. Och på sikt hoppas jag naturligtvis att samhällsutvecklingen går i den riktningen att möjligheterna för kvinnor att röra sig i samhället och att röra sig ute ska vara lika självklara som för andra. Men jag tycker inte att det finns ett motsatsförhållande.

Jag kan bara uppmärksamma de kvinnor som ofta hör av sig och säger: Tänk i dag såg jag en polis. Vad det kändes tryggt.

Men det ska inte vara ett motsatsförhållande mellan detta och att man jobbar med trygghetsskapande åtgärder.

En ytterligare punkt som jag vill lyfta fram är planeringen av kollektivtrafiken. Vi vet att många kvinnor reser just med kollektivtrafik. Och jag kan fortfarande förfäras över att man inte tänker över hur man ställer busskurer och hur man drar gångvägar. Man tar inte hänsyn till just det som statsrådet var inne på, att man faktiskt vill bli sedd och vill ha kontakt med andra som rör sig ute även om det är bilister. Fortfarande ser vi trista ställen där många kvinnor och flickor ska passera, trista skogspartier som inte ens är upplysta. Jag tror att detta är en väldigt viktig faktor.

Men, som sagt, jag delar inte Camilla Sköld Janssons uppfattning om att det skulle vara ett motsatsförhållande mellan att satsa på fler poliser och på trygghetsskapande åtgärder i övrigt.

Anf. 11 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag välkomnar verkligen denna interpellation. Jag hoppas att vi kan ha fler diskussioner om detta. Detta är ju inte en frågeställning, utan det är väldigt många. Och det handlar inte minst om makt, rädsla och värderingar.

Jag skulle vilja referera till erfarenheterna från Toronto igen som jag har blivit väldigt intresserad av. Man säger till exempel att man vill stärka kvinnors självförtroende så att de inte själva ser sig som potentiella offer samtidigt som männen medvetandegörs om sin roll. Det är en viktig utgångspunkt när man i Toronto diskuterar hur man ska få tryggare städer.

Jag skulle vilja avsluta med att säga att när vi diskuterar vad man ska göra i framtiden så tror jag – jag tror att jag då talar för alla oss som deltar i denna debatt – att man också ska vända sig till kommunerna som har så många möjligheter redan i dag att agera. Jag skulle också verkligen vilja uppmana alla som har planeringsansvar i dag och som inte har tittat på till exempel kollektivtrafiken, var affärslokaler läggs och var busstationer ligger att göra det. Allt detta går att åtgärda om man har jämställdhetsaspekterna med sig. Det är alltså en uppmaning till alla som deltar i planeringsarbete att ta sitt ansvar både med tanke på män men i detta fall med tanke på kvinnors rädsla och planera så att alla, inte bara några, får plats.

Jag ser också fram emot en mer fördjupad diskussion om PBL men också om skrivelsen som kan bli en liten input till alla partier att föra diskussioner om stadsplanering på ett lite annorlunda sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2005/06:275 om skärgården – hem, arbetsplats och fritidsparadis

Anf. 12 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Carl B Hamilton har frågat statsrådet Mona Sahlin vilka åtgärder statsrådet avser att vidta när det gäller användningen av den successivt friställda försvarsmarken i Stockholms skärgård, för att motverka erosion i skärgårdar på grund av ökad samt snabbare yrkes- och privattrafik i svenska skärgårdar samt för att beträffande hamnar och farleder undvika ökade påfrestningar på svenska skärgårdars mark, vatten, flora och fauna. Eftersom jag ansvarar för flera av de berörda frågorna är det jag som besvarar interpellationen.

Jag anser liksom Carl B Hamilton att det är viktigt att skapa förutsättningar för att människor ska kunna leva, arbeta och vistas i skärgården, utan att påfrestningarna på natur och miljö blir för stora. Det är enligt min uppfattning viktigt att värna statlig mark som har stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Den statliga mark som Försvarsmakten avser att lämna i Stockholms skärgård har många gånger ett stort värde för allmänheten. Det vill jag fortsätta slå vakt om.

Ändamålsfastighetskommittén föreslog år 2004 i sitt betänkande *Hyressättning av vissa ändamålsfastigheter* (SOU 2004:28) att försäljning av fast egendom (statlig mark) ska kunna underlåtas vid särskilda skäl med hänsyn till det rörliga friluftslivet. Marken ska då kunna behållas i statlig ägo.

Regeringen uppdrog den 15 september 2005 åt Fortifikationsverket att i samråd med Naturvårdsverket och Statens fastighetsverk genomföra en inventering av vilka av de fastigheter och områden som Försvarsmakten avser att lämna efter 2004 års försvarspolitiska beslut och vad som kan betraktas som viktiga och skyddsvärda för det rörliga friluftslivet.

Den 27 februari i år föreslog Fortifikationsverket att 20 fastigheter och områden som Försvarsmakten lämnar bör behållas i statlig ägo. Bland förslagen finns till exempel Ängsholmen, delar av Fejan och Svenska Högarna i Stockholms skärgård. Regeringen kommer nu att

bereda rapportens förslag för att slutligt kunna ta ställning i frågan under våren. Jag kan redan nu informera om att det är regeringens ambition att säkerställa att dessa värdefulla områden förblir i det gemensammas ägo.

När det gäller sjötrafiken så har länsstyrelserna befogenheten att meddela föreskrifter om fartbegränsningar, förbud eller begränsningar i rätten att utnyttja ett vattenområde. Till grund för bedömningarna ligger främst sjösäkerhetshänsyn men även miljöhänsyn och andra säkerhets- eller skyddsskäl.

Regeringen har även aviserat att krav på förarbevis för vissa större och snabba båtar ska införas. Behörighetskrav ökar kunskaperna om och efterlevnaden av regler och lagar till sjöss. Ett fritidsbåtsregister, som regeringen också föreslagit, kommer också att underlätta sjöpolisens och Kustbevakningens möjligheter att övervaka sjötrafiken.

Inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn prövas av Sjöfartsverket. Beslut om att inrätta eller utvidga en allmän farled eller hamn innebär inte automatiskt någon rätt att vidta åtgärder som sprängning, muddring eller anläggande av kajer. För sådana åtgärder krävs tillstånd enligt miljöbalkens regler om vattenverksamhet.

Skärgårdens miljö påverkas också av sjöfartens miljöpåverkan utanför våra kuster. Oljespill och skräp från fartyg drabbar både havsmiljön, kuster och skärgårdar. Därför driver regeringen ett aktivt sjösäkerhets- och miljöarbete inom såväl regionala forum som Helsingforskommissionen och Nordsjökonferensen som EU och FN:s sjöfartsorganisation IMO.

En viktig åtgärd har varit att få igenom frågan att klassa Östersjön som ett särskilt känsligt havsområde (PSSA), något som IMO godkände förra året.

Sverige står också värd för ett ministermöte i Göteborg den 4–5 maj i år inom ramen för Nordsjökonferensen. Där kommer ministrarna bland annat att diskutera mottagningsanordningar i hamnar och åtgärder mot marin nedskräpning. Detta är också viktiga frågor, inte minst för den svenska skärgården.

Anf. 13 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Tack statsrådet för svaret. Jag ställde måhända lite för många frågor för att få ett djupt svar på var och en av dem. Jag tänkte därför fokusera på bara två av dessa frågor.

Det första som jag vill ta upp är att statsrådet i sitt svar säger att detta ska förbli i det gemensammas ägo.

Det är lite diffust vad som menas med det. Är det staten som ska äga detta, eller vem är det som ska äga det? Vem är det som representerar det gemensamma? Då är frågan: Hur ska detta offentliga ägande utövas? Hur går det till? Vem ska styra, och vem ska bestämma hur dessa fastigheter som Försvarsmakten lämnar efter sig ska användas?

Det andra som jag vill ta upp, och som jag tog upp i min interpellation, handlar om att det som har använts av Försvarsmakten ska kunna användas av människor som bor där och som vill bo, arbeta, få sin försörjning och tjäna pengar där så att det kan bli fler reguljära jobb i till exempel Stockholms skärgård som ofta är en glesbygd även om den ligger nära storstaden.

Prot. 2005/06:91

21 mars

*Svar på
interpellationer*

Men i interpellationssvaret är det en total fokusering på det rörliga friluftslivet. Det verkar vara det enda ändamål som dessa fastigheter är tänkta att kunna användas för i den föreställningsvärld som finns i interpellationssvaret.

Därför vill jag ändå slå ett slag för att när man diskuterar och funderar över användning av denna mark, måste man först och främst fundera allmänt på att den ska kunna användas för företag och företagande, inte minst småföretag i skärgården, men också på hur man ska ta till vara den infrastruktur som militären lämnar efter sig i form av kajer, verkstäder och Muskötunneln men också på det teletekniska området. Det finns ju utrustning där som inte finns i andra delar av glesbygden.

Därför är min fråga till statsrådet hur man ska inte endast säkerställa att den här infrastrukturen inte bara förfaller och att det fokuseras på det rörliga friluftslivet som inte har särskilt mycket användning av de här kajerna, kranarna, verkstadslokalerna och så vidare utan också säkerställa att den infrastruktur som faktiskt finns också kommer att kunna användas för privat verksamhet av mer kommersiell karaktär och inte bara turism.

Anf. 14 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Det pratas ofta om en levande skärgård året runt. Jag skulle kanske hellre tala om en livskraftig skärgård året runt. De orden måste fyllas med ett innehåll, så vi skulle kunna diskutera mycket om skärgården – om att man måste kunna bo där. Då skulle vi också kunna diskutera fastighetsskatten, och vi skulle kunna diskutera tryggheten och räddningshelikoptrarna. Vi skulle även kunna diskutera det som Carl B Hamilton avslutningsvis var inne på, nämligen företagandet och alla de reglerna liksom krånglet, byråkratin och lite andra saker. Men jag tänker inte ta upp de bitarna just nu, utan jag tänker ta upp tre saker som Carl B Hamilton berör i sin interpellation och som också Ulrica Messing berör i sitt svar.

Först gäller det stranderosionen, som är ganska påtaglig i Stockholms skärgård. Om allt går vägen kommer väl riksdagen på torsdag att göra ett tillkännagivande i frågan. Det handlar mer om att Naturvårdsverket ska prioritera frågan. Det lär bli en majoritet för det.

Det är väldigt många myndigheter som är inblandade i stranderosionsfrågan: länsstyrelsen, Sjöfartsverket och Naturvårdsverket – ja, det är väldigt många som är inblandade. På något sätt måste det här hållas ihop.

Därför är min fråga till Ulrica Messing hur detta ska hållas ihop. Jag vet att det har varit en utredning och att den skulle vara färdig i början av året. Har man kommit fram till något för att ta ett större grepp om det här? Det är okej med riksdagens tillkännagivande om att man ska prioritera, men det behövs kanske någonting mer. Min första fråga gäller alltså stranderosionen.

Sedan gäller det Försvarsmaktens markområden som man nu lämnar. Många av de här markområdena togs just därför att försvaret behövde dem för att försvara Sverige mot en invasion från andra sidan havet. Man behövde också marken som övningsområden. Den mark man tog exproprierade man faktiskt från enskilda som en gång i tiden blev evakuerade från sin mark.

Min fråga är: Kan Ulrica Messing och regeringen tänka sig att de som man en gång faktiskt tog marken från eller deras släktingar får möjlighet att köpa tillbaka marken? Det är väl inte mer än rätt.

Nu behöver inte Sverige denna mark för försvarsändamål. Den har varit i enskild ägo. Kan man därför inte titta på en lösning som är sådan att de här människorna får en chans att köpa tillbaka den mark som en gång exproprierades och som de kördes i väg från? Man skulle kunna bo där, och företag och allt möjligt skulle kunna startas på kanske inte all mark men på en del av marken.

Ulrica Messing tar också upp detta med båtregister, förarbevis och alla möjliga andra saker. Osökt kommer man då in på frågan om båtskatt. Jag vet att Ulrica Messing har varit ute och sagt: Åh, nej, det här är inte första steget för att införa en båtskatt.

Jag har ändå följt en del av det ni socialdemokrater gör på era kongresser där det motioneras hej vilt om att införa en båtskatt. När man läser vad, som jag tror att det heter också hos er, partistyrelsen svarar ser man att de säger: En båtskatt kan inte tas ut utan att det finns ett fungerande och obligatoriskt register över de båtar som ska vara skattepliktiga.

Det är så man svarar på de här motionerna. Man avstyrker de inte, utan egentligen bejakar man detta med båtskatt. Därför skulle jag vilja veta hur trovärdigt svaret är när Ulrica Messing och andra socialdemokrater säger: Nej, det blir ingen båtskatt. Ni har ju ändå kongressbeslut om att båtskatt ska införas. Nu är ni beredda att ta första steget via ett båtregister. Därför tror jag att väldigt många som verkar ute i skärgården vill veta hur det ligger till med detta.

Tre saker hade jag alltså frågor om.

Anf. 15 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Först vill jag säga att jag tycker att Carl B Hamilton har ställt en viktig och bra interpellation. Det är alldeles riktigt att det handlar om väldigt många olika frågor som hör hemma under flera departement. Men här speglas också just behovet av att hålla ihop en del av helhetsbilden och de politiska insatserna för att verkligen värna och understödja en positiv utveckling i skärgården.

Vad kan när det gäller den statliga marken vara gemensam ägo? Ja, först skulle jag vilja säga att jag är mycket mån om att man verkligen tittar lokalt på vilka förutsättningar, möjligheter och behov som finns på olika platser där Försvarsmakten drar sig tillbaka. Det kan se lite olika ut, och gör det naturligtvis, även i olika delar av skärgården.

I dag finns det en möjlighet för kommuner som till exempel skulle vilja köpa upp en del av den statliga mark som försvaret lämnar därför att man exempelvis ser olika samhällsbyggnadsändamål, som det står i förordningen, framför sig som är angelägna utifrån ett gemensamt intresse, till exempel när man planerar för nya bostadsområden. Där finns det en rätt för kommunerna att gå in med önskemål till Försvarsmakten eller Fortifikationsverket och möjlighet att använda den rätten, så gemensam ägo behöver inte vara bara statlig ägo.

Jag är mycket mån om att man kan titta på olika alternativ här. Carl B Hamilton pekar själv på att mycket av de anläggningar som finns inte bara är lokaler. Inte minst kopplade till en del av de stora investeringar som har gjorts i infrastrukturen är de naturligtvis oerhört intressanta för

många små företag. I skärgården växer många företag, inte minst med koppling till turistsektorn och turistnäringen. Också det perspektivet måste finnas med i det arbete som nu väntar när man tittar på vad det är för marker som kan släppas till för andra gemensamma ändamål, till exempel för bostadsplanering.

Vilka områden och marker är det oerhört angeläget att vi behåller i statlig ägo just för att värna friluftslivet och allas tillgång till att besöka den unika svenska skärgården? Och vilka delar av de områdena kan kombineras med att även stötta och uppmuntra företagsamheten inom de olika områdena till exempel för att locka ännu fler turister?

De diskussioner som väntar framöver är alltså viktiga. Det är klart att det blir en del svåra avvägningsfrågor, men framför allt finns där stora möjligheter. Denna gemensamma ägo kan vara både statlig och kommunal eftersom här sker en bostadsplanering som vi också vill bejaka.

Den infrastruktur som det nu investerats i är det alltså också viktigt att vårda. Där har både Fortifikationsverket och Vasallen ett uppdrag att titta på hur man kan hitta samordningsvinster och på hur man kan återanvända en del av de infrastrukturinvesteringarna, inte minst kopplade till turistsektorn och de mindre företag som finns.

Marietta de Pourbaix-Lundin pekade på det här med stranderosion och på de utredningar som har varit. Jag vet att det efter genomgången av de remissynpunkter som kommit in har ställts ytterligare frågor som skickats ut till myndigheterna – frågor där man vill ha mer preciseringar.

En sak som många remissinstanser har pekat på är just behovet av samordning. Jag utgår från att man på Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet efter beredningen av de här remissyttrandena och när de kompletterande frågorna kommit in också tittar på vem man ska be att ha det samordnande ansvaret för att inte få problem med just helheten.

Jag kan tyvärr inte svara på frågan om vilka möjligheter som finns för dem som tidigare har fått släppa ifrån sig mark att köpa tillbaka den. Jag skulle vilja be Marietta de Pourbaix-Lundin att ställa en skriftlig fråga om just det, så återkommer vi med ett bra svar.

Slutligen: Nej, ett båtregister är inte ett första steg till att införliva en båtskatt. Ett båtregister är väl motiverat i sig självt. Skälet till att vi vill införa ett båtregister är att underlätta och stärka för alla båtägare när det gäller deras möjligheter att få hjälp den dagen det som ingen vill ska hända ändå händer, nämligen att man får sin båt stulen. Där vet vi att ett register kan bidra.

Anf. 16 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag hade inte tänkt gå in i registerdiskussionen. Man kan mycket väl ha ett register; det håller jag med om. Ett register är bra. Men det är också en sak som man inte nödvändigtvis behöver ha i offentlig regi; jag lämnar dock den frågan.

Jag vill fokusera på användningen av försvarsmarken och på de infrastrukturinvesteringar som där har gjorts under årtionden och noterar med viss tillfredsställelse att ministern talar inte bara om det rörliga friluftslivet utan även om att människor ska kunna bo och försörja sig, få sin arbetsinkomst, där.

Då tror jag att det är viktigt att ministern försöker vara mera konkret i hur man faktiskt ska se till att infrastrukturen inte förfaller utan att den

faktiskt vårdas. Det blir lite av herrelösa fastigheter under en period om man inte delar ut eller säljer dem eller vad man nu ska göra med dem, för över dem från försvarets vård till någon annans vård. Under den perioden kan det vara ganska kritiskt för en del av de här områdena med avseende på hur de sköts för att de sedan ska ha ett värde för företag och företagande. Det ska inte behövas stora investeringar för att kunna komma tillbaka till de här verkstadslokalerna, för att ta ett konkret exempel.

Det är klart att alla tänker på turismen, alla tänker på Stockholms skärgård. Men turismen är en ganska säsongmässig verksamhet. Skatteverket har definierat sommaren i Stockholms skärgård som 15 veckor. Efter det är det ganska många veckor kvar, och då ska man också kunna leva där, och det kan vara svårt att leva på att serva turister som inte finns.

Jag vill än en gång betona att man inte bara fokuserar på det rörliga friluftslivet, inte bara fokuserar på dem som vill syssla med turismen utan också på att det finns människor som vill bo mera stadigvarande i Stockholms skärgård året runt och kunna försörja sig samtidigt.

Anf. 17 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Det var positivt att man inser att det behövs ett sammanhållet ansvar när det gäller stranderosionen. Min nästa fråga blir då: När kommer något förslag? Det är ganska illavarslande i Stockholms skärgård i den frågan.

Min andra fråga gällde den statliga marken, om det finns möjlighet för enskilda som man en gång tog marken ifrån att köpa tillbaka den, eller möjligtvis för deras släktingar och efterlevande. Då rekommenderar Ulrica Messing att jag ska ställa en skriftlig fråga för att få ett svar. Jag måste ändå få en indikation. Är regeringen och Ulrica Messing positiva till att enskilda kan göra det? Det brukar vara ganska svårt med enskilt ägande. Finns det över huvud taget en tanke i er tankevärld att man ska kunna göra detta? Det är min fråga. Visst ska jag ställa en fråga och få ett konkret svar, men jag skulle vilja ha en indikation på vart det lutar.

Precis som sades behöver ett båtregister inte vara ett offentligt register, men jag förstår att det som Socialdemokraterna är ute efter är ett offentligt register.

Fru talman! Låt mig tvivla på vad Ulrica Messing säger. Det är ungefär lika trovärdigt som när Annika Billström i Stockholm sade någon vecka före valet: Nej, vi ska inte införa någon trängselskatt. Det lovade hon väljarna. Man hade bara att vinna valet, och så vet vi vad som hände. Nu sitter vi med trängselskatterna i Stockholm. Det är inte så där jätte-trovärdigt. Jag kan referera vidare från er kongress: Ett sådant båtregister kan också användas som underlag för båtskatt. Partikongressen i Sundsvall 1997 beslöt att nästa steg i frågan om båtskatt bör tas när ett register är etablerat. Nu håller ni på att etablera detta. Detta sade ni 2001. Det går inte att avfärda frågan.

Jag vill bara säga att ni inte är trovärdiga. Ni har lovat flera sådana här saker där ni har svikit. Ni har sagt att det här inför ni inte, men ändå gör ni det. Det enklaste sättet att undvika det är att se till att ni inte får makten efter valet utan att det blir någon annan som får bestämma. Då blir det inget båtregister och ingen båtskatt.

Prot. 2005/06:91

21 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 18 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Nu kommer jag att föreslå ett båtregister. Jag vill bara ha ett register. Kostnaden för det ska vara vad det helt enkelt kostar att administrera registret. I dag för Sjöfartsverket register över fartyg, alltså fartygsregistret, och Vägverket över våra fordon. Det är lätt att tänka sig att det är Sjöfartsverket som får uppgiften att administrera också detta men inte helt nödvändigtvis, som Carl B Hamilton var inne på. Det kan finnas andra som kan göra det.

Maxkostnaden för att ha en båt i ett sådant register, om vi får majoritet för att verkligen utforma detta register efter valet, blir 100 kr. Det är oerhört viktigt att säga att det inte är någon skatt. Det är ett register som vi föreslår i en proposition där Socialdemokraterna inte går fram ensamma utan faktiskt tillsammans med andra. Det här är den politik som vi står för i dag och som vi kommer att stå för också efter valet.

Principiellt kan jag säga att regeringen ganska ofta medverkar till att låta privata personer byta mark eller använda sin mark för olika ändamål. En aktör som är oerhört viktig i det perspektivet är de statliga skogsbolagen. De hjälper privata skogsägare att byta mark så att man får större områden i närheten av där man bor. De statliga aktörerna spelar en oerhört stor roll för att underlätta för de enskilda personerna.

Principiellt är det självklart att staten ska hjälpa till och underlätta för enskilda. Sitter staten inte själv på lösningen är det ofta så att vi är positiva till att försöka hitta en kompromiss. Just den fråga som Marietta de Pourbaix-Lundin pekar på när det gäller vad Försvarsmakten en gång i tiden har gjort har jag inte mött tidigare. Jag arbetar inte heller med den, det är inte mitt ansvarsområde. Därför skulle jag vilja be Marietta de Pourbaix-Lundin att ställa den frågan igen till ansvarig minister.

Precis som Carl B Hamilton säger var jag noga med att i mitt förra inlägg peka på att det handlar om många aspekter och många saker i skärgården, inte alls bara det rörliga friluftslivet eller turismen. Jag tycker att det är oerhört viktigt. Men det är också väldigt viktigt att vi får åretruntboende, att det blir en levande skärgård och att man kan bo där och försörja sig på riktigt. Då spelar naturligtvis möjligheterna att driva företag en roll, och infrastrukturen spelar en annan oerhört viktig roll. Just den aspekten kommer vi att ha med oss i de fortsatta diskussionerna kring hur vi på bästa sätt kan förvalta de investeringar som vi faktiskt gemensamt har gjort via försvaret i skärgårdarna. Det kan vara allt ifrån fastigheter till kajer.

Det blir alltid ett glapp när försvaret drar sig tillbaka från en plats, men vår principiella inställning där är att det glappet ska vara så litet som möjligt. Värdet på fastigheterna har en tendens att sjunka ganska snabbt om de står tomma. Ingen av oss tjänar på det, varken staten eller den som så småningom ska tar över lokalerna.

Vår ambition kommer att vara att hantera detta skyndsamt och verkligen försöka fånga alla de möjligheter och ta det ansvar som staten har som aktör, bland annat i skärgården. Jag är ganska optimistisk över att vi kan leva upp till alla de ambitionerna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 19 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Tuve Skånberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta när det gäller ett antal frågor på postområdet.

Som svar på Tuve Skånbergs första fråga om de minskande brevvolymer ska jag säga att det rör sig om långsamt sjunkande volymer. Minskningen ligger årligen på i genomsnitt 1,5 %. Jag ser i dagsläget inte någon anledning att vidta några åtgärder då det rör sig om en så marginell minskning. De förändringar som vi främst ser är att brevvolymer ändrar karaktär och att en allt större del består av företagspost. För så kallad A-post är minskningen ca 3 %.

Svaret på frågan om den postala infrastrukturen är att regeringen redan har vidtagit åtgärder på det området. Genom de ändringar som infördes i postlagen 1999 har vi säkrat en konkurrensneutral tillgång till den postala infrastrukturen. Överenskommelser träffas regelbundet mellan postoperatörerna. Om de inte skulle komma överens har PTS till uppgift att medla. Både PTS och Fria Postoperatörers Förbund anser att samarbetet kring den postala infrastrukturen fungerar bra.

Jag tycker precis som Tuve Skånberg, att det finns anledning att se över riktlinjerna för postutdelningen och då särskilt frågan om avstånden till postlådor på landsbygden. För att skapa klarhet kring frågan har regeringen givit PTS i uppdrag att bland annat kartlägga avstånden till postlådorna. Dessutom har PTS enligt regleringsbrevet för 2006 i uppdrag att redovisa hur de allmänna råden för postutdelning tillämpas.

Statens krav på en samhällsomsfattande posttjänst hindrar inte att Posten kan erbjuda tilläggstjänster som man på affärsmässiga grunder tar betalt för. Den så kallade hämta-lämna-servicen är en sådan tjänst, och den innebär en möjlighet till bättre service än vad vi annars skulle ha rätt till enligt gällande regler.

När det gäller allmänhetens förtroende för Posten har vi tyvärr under de senaste åren kunnat se en minskning. Det beror huvudsakligen på de stora omstruktureringar som Posten har genomfört. I stället för postkontoren har ett partnernät etablerats med olika ombud för Posten. Även om antalet serviceställen där man hanterar brev och paket är många fler än tidigare, har förändringarna många gånger inneburit att det har varit svårt att "orientera sig" i tjänsteutbudet.

Slutligen vill jag ta upp frågan om pristaket, som också nämns i interpellationen och som gäller för inrikes befordran av enstaka försändelser som väger högst 500 gram. Regeringens inställning är att vi ska ha kvar nuvarande pristak. Vi har ingen fungerande konkurrens på marknaden för den här typen av brev. För flera kundkategorier är därför Posten fortfarande det enda alternativet. Det är viktigt att behålla pristaket som skydd mot alltför kraftiga portohöjningar så länge det råder brist på konkurrens på den delen av marknaden.

Anf. 20 TUVE SKÅNBERG (kd):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Det är naturligtvis musik i en interpellants öron att få höra: Jag tycker precis som Tuve Skånberg.

*Svar på
interpellationer*

Jag ska göra mitt bästa för att, när det här färdigt, kunna säga: Jag tycker precis som Ulrica Messing.

Vi ska se om det ändå finns några motstående åsikter under ytan.

Till att börja med måste jag säga att jag är glad att statsrådet säger att det är en marginell minskning och att det inte handlar om några speciellt iögonenfallande sjunkande brevvolymer. Det gör att vi har en gemensam verklighetsbild, och det är viktigt när man sedan gör en utvärdering och funderar över glesbygdssproblematiken. Om det är en marginell minskning och om vi är överens om att Posten gick med vinst, ja, till och med 1,1 miljarder i vinst förra året, skapar det en annan bakgrund för det här samtalet än om det faktiskt hade varit en stor minskning, vilket det då inte är.

Om det finns en samsyn där skulle jag vilja pejla lite grann hur statsrådet ser på den här utvärderingen när det gäller avstånden till postlådor på landsbygden. Det får inte vara så att glesbygdsservicen försämras när Posten går med stor vinst och det är en mycket marginell minskning av brevvolymer.

Det finns faktiskt ett orostecken på att statsrådet kanske ändå inte riktigt har den här samsynen. Jag tänker på en artikel i Upsala Nya Tidning den 16 mars där statsrådet Messing tillsammans med Börje Vestlund skriver om de borgerliga partierna: "Inte heller har man i sina budgetalternativ avsatt några ytterligare medel till postservice på landsbygden."

Det är förvisso sant, men det har ju inte heller Socialdemokraterna eller regeringen gjort. Det är ingen som avsätter detta, utan det sker ju inom den budget som Posten redan hanterar.

Jag vill ge statsrådet möjlighet att precisera att den här översynen av reglerna inte kommer att vara en fråga om att skära ned på glesbygdsservicen för dess egen skull.

Anf. 21 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Den postala servicen i glesbygden är naturligtvis en fråga som inte är helt lätt att lösa. I de allra flesta fall är det lantbrevbärieriet som bär upp denna fråga. Det har framför allt handlat om att man har löst detta via lantbrevbärieriet. Men i några fall har man också fått använda hämta-lämna-service. Jag tycker att det är lite intressant att man tar upp den i de här sammanhangen. Där har också riksdagens trafikutskott gemensamt uttalat sig och sagt att det inte överensstämmer med vår syn på en god postservice över hela landet.

Det intressanta i den här debatten är att framför allt borgerliga ledamöter talar om att man har en mycket bättre politik. Men redovisa den då, Tuve Skånberg! Jag har nämligen inte sett det i konkreta förslag. Man säger att alla ska ha rätt till en god postservice. Jag är beredd att ta Tuve Skånberg, Ulrica Messing och Björn Hamilton i handen och säga: Men hallå, det är precis detta som vi är rörande överens om!

Det har visat sig att detta inte har fungerat på några håll. I detta sammanhang har Ulrica Messing tillsatt en utredning där PTS ska se över hur det här fungerar. Det här är regler som har gällt ända sedan 60-talet. Då bodde man kanske lite tätare. När man bor så glest som man gör i dag finns det kanske anledning att hitta något annat.

Sedan kan jag i vissa sammanhang, så där mellan skål och vägg, tycka att Posten och de detta berör inte har kunnat diskutera med

varandra. Jag kan se sådana tendenser också där jag kan tycka att Posten kanske skulle kunna ha haft en lite mer ödmjuk attityd. Visst kan jag se sådana exempel. Men i huvudsak handlar det om att vi ska ha ett regelverk, och regelverket, Tuve Skånberg, är vi ju faktiskt rörande överens om.

Nu har vi tillämpningsregler som uppenbarligen har sina brister. Man har tillsatt någon som ska se över detta. Låt oss avvakta det. Det här är ingen statlig offentlig utredning som ska ta flera år, utan detta är faktiskt någonting som ska göras relativt snabbt. Jag ser med tillförsikt fram emot att vi ska kunna säga att vi har en postlag som vi är stolta över. Jag tycker inte att problemen är så stora som man vill måla upp i det här sammanhanget. Jag tycker snarare att det är så att Kristdemokraterna och andra borgerliga partier observerar en sak, och nu vill man suga ytterligare några gånger på den här karamellen, men den är snart slut. Ni har snart sugit färdigt på karamellen. Det finns inte mycket mer att suga ut i det här ärendet.

Anf. 22 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Först kan jag konstatera att det är spännande och svårt att sia om framtiden. När man tittar på brevvolymer är det roligt att se att vi var många som kanske spådde fel utveckling där. Vi var lite pessimistiska där. I stället ser vi att den nya teknikutveckling som till exempel Internet innebär också genererar större volymer av brev och paket. Man använder den nya tekniken för att hämta hem varor och tjänster på ett helt annat sätt. Då ska ju någon också bära ut dem. Det är roligt att se detta. Det är bra. Det påminner oss om att också teknikutveckling ibland leder till nya möjligheter och nya lösningar.

Jag tycker att det uppdrag vi nu har gett till PTS är oerhört viktigt. Det känns modernt. Börje Vestlund var i sitt inlägg inne på att man drog upp huvudlinjerna för den förordning som vi lutar oss mot på 60-talet. Det är klart att det har hänt väldigt mycket inte bara med modern teknik utan också med befolkningsutvecklingen. Vi bor, lever och agerar på ett annat sätt i dag än vad vi gjorde då. Det finns all anledning för oss att ställa frågan: Vad är egentligen ett rimligt avstånd? Vi har inte tagit ställning till det. Jag vill kunna göra det och säga att vi gemensamt har bestämt oss för att ungefär så här långt kan vi ha till brevlådan. Då är vi också gemensamt beredda att betala för det.

Sedan inser alla att det inte blir samma service om man bor på landsbygden som om man bor i storstaden, men man får andra fördelar av att bo på landsbygden. Men det gäller att hitta just den här avvägningen mellan hur mycket det får kosta och vad som är rimligt.

Jag tror dessutom att vi ibland har krånglat till det när vi dessutom ska prata om huvudväg och sidoväg. Det är min egen uppfattning, och där får PTS tala om om jag har rätt eller fel. Ibland är ju också huvudvägen en smal grusväg. Det kan vara svårt för vem som helst att förstå att det är en huvudväg. Jag tror att vi mer generellt ska prata om avstånden till postlådan eller till närmaste servicekontor oavsett sidoväg eller huvudväg för att reda ut en del saker.

Jag utgår ifrån att PTS kan ge oss bra underlag och bra och konkreta förslag som jag hoppas att vi också sedan kan få ett brett stöd för i riksdagen och som vi gemensamt är beredda att försvara när det gäller hur

Prot. 2005/06:91
21 mars

Svar på
interpellationer

mycket vi ska betala för den regionala utvecklingspolitiken när det handlar om avståndet till postlådorna.

Anf. 23 TUVE SKÅNBERG (kd):

Fru talman! Jag får återigen tacka för svaret. Det är alldeles utomordentligt. Det var nämligen så att innan du kom instormande här, Börje Vestlund, var vi på god väg att komma överens. Jag hade nog tänkt att vi skulle kunna fortsätta med det om inte vapendragaren till statsrådet här lägger fingrarna emellan.

Det handlar alltså om att göra det möjligt för små företag, för äldre människor, för handikappade och över huvud taget för den som inte tycker att det är lätt att ta sig tre kilometer till affären att också kunna bo hemma och driva sitt lilla företag, få posten och så vidare. Jag tror, efter det jag har hört statsrådet säga, att det inte ska vara omöjligt att komma överens. Jag välkomnar också att statsrådet så tydligt säger det.

Det jag var lite orolig för var alltså en artikel som bar bådas namn i UNT den 16 mars, men jag utgår från att det säkert är någon politisk sekreterare som har snickrat ihop den, och jag behöver då inte ha den som en karamell som jag suger två varv extra på. Vi kan i stället komma fram till en gemensam hållning som håller, också i händelse av en ny regering eller omständigheter som vi i dag inte kan överblicka. De som bor i glesbygd kan känna sig trygga. Vi kommer inte att behöva ha tre fyra kilometer till brevlådan och till posten utan ett rimligt avstånd.

Med det välkomnar jag det besked som jag uppfattade att statsrådet gav.

Anf. 24 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag blev alldeles för frestad när Tuve Skånberg apostroferade mig i debatten. Det var därför jag anmälde mig till debatten. Men det är sant: Vi är väldigt eniga i sakfrågan.

Sedan är det också väldigt bra att vi från tid till annan kan se på regelverk som vi trodde var stabila och fungerade. I varje fall jag har över huvud taget inte funderat på att det här skulle ha varit ett jättestort problem. Från tid till annan har vi kunnat se någon artikel någonstans om någon enstaka människas brevlåda, men då har det handlat om någon som verkligen har bott avsidet. Det här handlar ju om en hel by, och det är ju det som har upprört och gjort att det här har blivit en mycket större fråga än normalt.

Jag tror att vi i grunden är väldigt eniga om de här frågorna. Jag delar också Tuve Skånbergs uppfattning: Det vore väl sjutton om vi skulle ha ett land där det avgörande för vilken postservice man får är vilken regering som just då sitter vid makten. Det är väl sådant som faktiskt ska fungera i ett samhälle, oaktat vem som sitter vid makten. När det gäller att kunna få brev och paket till vilken adress som helst ska vi vara väldigt tydliga med att vi måste vara överens.

Jag vill också säga en annan sak i det här sammanhanget. Vi kommer ju naturligtvis att få stora diskussioner om Posten. Nästa diskussion kommer att handla om de fastighetsnära postboxarna, som jag vet att fastighetsägarna just nu har en stor diskussion om hur man ska göra med. Det kommer säkert att bli en debatt om detta. Där handlar det egentligen om frågan om man ska få posten i brevinkastet eller nere i trappupp-

gången. Då får vi se hur långt man är beredd att gå i det sammanhanget. Det ska bli mycket intressant att följa den debatten.

Prot. 2005/06:91
21 mars

Anf. 25 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Låt oss komma tillbaka efter oktober i höst, då PTS har gett oss ett underlag om hur läget ser ut i dag och också sina förslag till riktlinjer och lösningar.

Börje Vestlund var i sitt förra inlägg inne på en sak som naturligtvis är en viktig fråga att diskutera när man tittar på Posten och den service som Posten står för som helhet, inte bara när det gäller avståndet till våra brevlådor utan också när man tittar på andra delar av verksamheten, till exempel kassaservicekontor. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi är positivt inställda till ny teknik och att vi också tror att vi kan hitta nya lösningar via den.

Jag tror att de frågor och debatter som var och en av oss som folkvalda kommer att möta kring den service som man förväntar sig av Posten naturligtvis bottenar i att det här är viktig offentlig service för enskilda personer och för många företag.

Jag besökte själv ett servicehus söder om Stockholm för någon vecka sedan, där det fanns en oro för att man stänger det närmaste kassaservicekontoret. Det är klart att i ett av världens modernaste länder, där vi vet att åldersstrukturen är sådan att vi lever allt längre, där Posten också står för viktig service och där kassaservicen också är en viktig del, skulle vi också kunna använda ny teknik för att hitta mobila tjänster för den här typen av åtgärder. Allt det vi förväntar oss av offentlig service kopplat till det stora paraply som Postens tjänster ännu motsvarar finns det all anledning att bevaka och också återkomma till. Jag hoppas vi kan bli överens mellan partierna om hur långt vi tycker det ska vara till postlådorna på landsbygden.

Anf. 26 TUVE SKÅNBERG (kd):

Fru talman! Jag vill tacka både Börje Vestlund och statsrådet för en konstruktiv och bra inställning. Även om det är valår så ska vi inte leta efter skillnader där de faktiskt inte finns. Där det finns en samsyn tjänar ju alla mest på att det blir på bästa tänkbara sätt. Jag tänker att de besked som har getts i den här interpellationsdebatten kommer att lugna många som är oroliga hemma.

Jag vill också passa på – det gjorde jag inte tidigare – att tacka för beskedet som gavs i det första svaret av statsrådet, att regeringens inställning är att ha kvar nuvarande pristak när det handlar om enstaka försändelser som väger högst 500 gram. Det är välkommet!

Anf. 27 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Tack för det, Tuve Skånberg! Det tror jag också är välkommet hos många privatpersoner som sänder brev och kort och som naturligtvis är oerhört medvetna om att det inte är just deras brev som är skälet till att Posten nu går mycket bättre. Men pristaket är oerhört viktigt för deras möjligheter att fortsätta sända brev, så det här är ett viktigt ställningstagande från regeringen.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2005/06:278 om kollektivtrafik i glesbygd

Anf. 28 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Håkan Larsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att länstrafikbolagen i de fyra nordligaste länen ska kunna upprätthålla kollektivtrafiken i glesbygd.

Jag vill först understryka att jag delar Håkan Larssons uppfattning om betydelsen av en god regional kollektivtrafik både i glesbygd och i övriga delar av landet. God kollektivtrafik är viktig för kvinnor och män i hela vårt land. För att utveckla kollektivtrafiken krävs olika insatser och fortsatt samarbete mellan staten och de lokala trafikhuvudmännen.

Rikstrafiken har under ett par år administrerat ett tillfälligt stöd till trafiken i glesbygden i de fyra skogslänen om 10 miljoner kronor per år. Syftet med stödet har varit att under en övergångsperiod, tills Kollektivtrafikkommitténs förslag behandlats, stödja trafiken för att gynna resandet med kollektivtrafik i norra Norrland. Regeringen har på detta sätt velat förbättra möjligheterna för trafikhuvudmännen att framöver driva en trafik i de fyra länen, en trafik av hög kvalitet och bra standard. Regeringen avser också att vid behandlingen av den ekonomiska vårpropositionen föreslå att riksdagen beviljar regeringen att betala ut stöd även under 2006.

Det är min avsikt att även framöver arbeta med andra insatser som kan utveckla den lokala och den regionala kollektivtrafiken. Det handlar exempelvis om insatser för ökad samordning mellan olika kollektivtrafikoperatörer och ett tydligare gemensamt ansvarstagande mellan staten och trafikhuvudmännen där ansvaret för kostnaden och verksamheten också följs åt.

Anf. 29 HÅKAN LARSSON (c):

Fru talman! Jag vill tacka Ulrica Messing så väldigt mycket för svaret på interpellationen. Den här gången är jag faktiskt riktigt nöjd med svaret.

Vi är överens om att det krävs ett samhällsstöd för att det ska vara möjligt att bedriva en väl fungerande kollektivtrafik i glesbygden, särskilt i norra Sverige, där glesheten är särskilt stor och avstånden särskilt långa.

I januari blev det oro i länen i norr, när man fick besked till länstrafikbolagen att man inte under 2006 skulle få de extraresurser man har haft 2004 och 2005. Som Ulrica Messing sade skulle ju det här vara tillfälligt tills det kom ett förslag i den trafikpolitiska propositionen – och den har ju inte kommit ännu.

Nu säger statsrådet i svaret: ”Regeringen avser också att vid behandlingen av den ekonomiska vårpropositionen föreslå att riksdagen beviljar regeringen att betala ut stöd även under 2006.” Det är ju ett välkommet och klart besked.

Det jag skulle vilja veta är: Är det samma summa som gäller, eller är det kanske till och med mer pengar i vårpropositionen? Det vore intressant om vi kunde få en liten *hint* om det i varje fall!

Jag vill också fråga dig, Ulrica Messing, vad du menar lite mer konkret med de något kryptiska formuleringarna i svaret om att regeringen kommer att arbeta för ”insatser för ökad samordning mellan olika kollek-

tivtrafikoperatörer och ett tydligare gemensamt ansvarstagande mellan staten och trafikhuvudmännen där ansvaret för kostnaden och verksamheten också följs åt”. Vad kan det innebära i praktiken?

Prot. 2005/06:91
21 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 30 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! I vårpropositionen kommer vi att föreslå att lika mycket pengar, alltså 10 miljoner kronor, betalas ut även under 2006. Det känns rimligt att göra det. Det känns också ärligt att göra det eftersom uppgörelsen från början var att de pengarna skulle betalas ut tills den transportpolitiska propositionen kom. Nu har den dröjt längre än vad någon av oss hade planerat och önskat, och därför gör vi utbetalningen även under det här året.

Sedan vill jag, både i den transportpolitiska propositionen och generellt, arbeta mer konstruktivt med frågan hur vi kan samordna trafiken. Håkan Larsson och jag har ju tidigare diskuterat hur viktigt det är att människor kan pendla över ett större område och hur oerhört värdefullt det är, inte minst ur ett landsbygds- eller glesbygdsperspektiv, att trafiken och den övriga infrastrukturen fungerar.

Det är klart att vi inte längre pendlar enbart inom ett län, utan vi pendlar också över länsgränser. Ibland kan man till och med ha närmare till en stor arbetsmarknadsregion genom att pendla över en länsgräns än att bara hålla sig inom det egna länet. Jag tycker inte att planeringen av trafiken tar hänsyn till detta. Ansvaret för att den hänsynen inte tas vilar naturligtvis på många aktörer. När det gäller trafikhuvudmännens möjligheter på länsnivå har vi genom lagstiftningen ibland försvårat den typen av samarbete. Det vill jag motverka.

Jag tycker att vi ska underlätta samordning och samplanering. Jag tycker också att de statliga myndigheterna, och naturligtvis även vårt statliga bolag SJ, ska spela en roll vad gäller att knyta ihop trafiken för att göra det lättare för människor att bo och leva överallt och se till att det finns möjligheter att driva en fungerande kollektivtrafik i hela vårt land. Där tror jag att samarbetet över länsgränserna är en av flera oerhört angelägna saker. Med tanke på vår stora geografi är det givetvis dyrt med infrastruktur, bland annat vad gäller just kollektivtrafiken.

Ingen av oss kan hantera dessa frågor helt ensam, och därför vill jag att vi tydligare ska samordna kollektivtrafikens olika aktörer samt förbättra möjligheterna till samarbete över länsgränserna.

Anf. 31 HÅKAN LARSSON (c):

Fru talman! Jag vill tacka Ulrica Messing för klargörandena. Jag tror att vi är helt överens om vikten av samordning och att man utnyttjar resurserna så effektivt som möjligt. Då kan säkert samarbetet mellan länstrafikbolagen och till exempel SJ förbättras och samordnas för att så att säga få ut mer trafik för pengarna.

I exempelvis Jämtlands län har länstrafikbolaget tvingats skära ned ganska mycket på busstrafiken i glesbygden. Man beräknar att det är fråga om ungefär en fjärdedel. För att kunna stärka glesbygdstrafiken tror jag därför att det i framtiden kommer att behövas mer resurser än de extraresurser som nu funnits i tre år. Det är ju, som Ulrica Messing också sade, viktigt att människor kan bo kvar i sina hembygder och pendla till arbetsplatserna. Då gäller det att det finns bra kommunikationer så att

man även kan pendla över länsgränser och på det sättet göra arbetsmarknadsområdena större och mer mångsidiga. Det tjänar alla på.

Jag vill tacka så mycket för svaret och hoppas att vi framöver kan stärka kollektivtrafiken i glesbygden.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2005/06:289 om slakt i skärgården

Anf. 32 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Marietta de Pourbaix-Lundin har frågat mig vad jag ämnar göra för att ge utrymme för flexibilitet vad gäller särlösningar för gårdsnära slakt, för att ge möjligheter till individuell utformning av enskilda livsmedelsverksamheter, göra det möjligt för gårdsslakt eller mobila slakterier för friska djur och vilket arbete jag ämnar ta initiativ till för att identifiera de lösningar som behövs för Sveriges del när det gäller gårdsslakt.

Den nya EG-lagstiftningen om livsmedelshygien, som trädde i kraft vid årsskiftet, ger oss mycket bra förutsättningar för ett gott konsument-skydd och tillgång till säkra livsmedel. Lagstiftningen bygger på huvud-regler med avsevärda möjligheter till individuell utformning av enskilda livsmedelsverksamheter.

Det är i dag tillåtet att genomföra slakt i gårdsslakterier och i mobila slakterier. Dessa verksamheter ska godkännas av den behöriga myndig-heten. Samma struktur- och hygienkrav gäller för dem som för alla slak-terianläggningar enligt EG-förordningen om särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung. Slakteriet finns dock i det här fallet i anslutning till produktionsplatsen, vilket gör att djurtransporter till slakte-riet undviks. Genom den inbyggda flexibiliteten i lagstiftningen finns redan i dag möjlighet till individuell utformning av enskilda livsmedels-lokaler och verksamheter. Dessutom kan så kallad husbehovsslakt ge-nomföras utan att verksamheten behöver godkännas. Detta kött kan dock inte avsättas utanför det egna hushållet.

För gårdsnära slakterier genomför Livsmedelsverket på regeringens uppdrag särskilda ekonomiska och rådgivande insatser som gynnar gårdsnära slakt. Några exempel är sänkning av avgifter för godkännande av gårdsnära slakterier och för köttbesiktning vid dessa. Dessutom ges rådgivning i samband med nyetablering av verksamhet via en särskild inrättad konsulenttjänst. Syftet med insatserna är att underlätta och för-bättra förutsättningarna för de gårdsnära producerande livsmedelsföreta-gen.

Inom EU pågår en diskussion om tillskapandet av nya punkter i för-ordningarna som undantagsvis tillåter att djur avlivas på uppfödningss-gården för transport till ett slakteri för vidare hantering. I dag finns såd-ana möjligheter endast för djur som skadats akut.

Anf. 33 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Jag vill ha en levande och livskraftig skärgård året runt, och då behövs en bofast befolkning. Jag vill också ha ett bra djurskydd.

Den nya EG-lagstiftning som trädde i kraft vid årsskiftet får konsekvenser både för de boende och för djuren skulle jag vilja säga. Nu kan nämligen endast sjuka djur slaktas på plats, till exempel ute i skärgården, men däremot inte friska djur. Därför ställde jag redan i februari en fråga till jordbruksministern om detta.

I det svar som jag fick då sägs att det finns en huvudregel ”men regelverket ger också utrymme för stor flexibilitet vad gäller särlösningar som till exempel gårdsnära slakt”. Det finns också, som det står, ”avsevärda möjligheter till individuell utformning av enskilda livsmedelsverksamheter”. När jag fick det svaret började jag kolla upp saken, och det stämmer inte med verkligheten.

Låt mig ge ett exempel med en skärgårdsbo. Skärgårdsbor är ofta mångsysslare. De får göra lite av varje. De kan vara jordbrukare, och de kan försörja sig på en del annat också. Den skärgårdsbo som jag har som exempel har fått bidrag från länsstyrelsen för att hålla landskapet öppet. Han får sätta upp ett stängsel för sina djur och har därför skaffat ett antal djur, highland cattle. Nu kan han emellertid inte slakta dem på plats längre, vilket medför väldiga problem. Han måste åka bil, båt och bil igen med djuren. Han bor i Stockholms södra skärgård och får säkert transportera djuren till Uppsala för att få dem slaktade. Det betyder att djuren blir stressade, kvaliteten på köttet blir dålig, djuren får lida, och det blir dessutom dyrt.

Det som sägs i svaret på dagens interpellation låter i förstone jättebra, alltså att det även i fortsättningen ska finnas olika särlösningar och flexibilitet.

När man sedan konfronterar det med verkligheten och ringer till Jordbruksverket eller Livsmedelsverket vet de ärligt sagt inte vad jordbruksministern talar om. Man kan inte för någon enskild bonde som ringer tala om vad detta innebär och vad han skulle kunna göra för att slakta djuret på sin egen gård.

Nästan alla frågor som jag ställt till jordbruksministern återstår därför. Vad konkret menar jordbruksministern ska ske? Jag har en fråga. Skulle man kunna tänka sig en lösning där man får slakta hemma och sedan forsla köttet någon annanstans för all den kontroll som man behöver göra? Skulle det kunna vara en lösning? Jag skulle väldigt gärna vilja få ett svar. Det är inte bara jag som vill det, utan det är många som har djur ute i skärgården som skulle vilja ha svar på det.

Jordbruksministern hänvisar till att det diskuteras inom EU. Jag skulle vilja veta lite mer konkret: Vad är det för frågor som diskuteras inom EU? Jordbruksministern skriver bara i svaret att det pågår en diskussion inom EU. Vad är det för diskussion? Vad är det för frågor som jordbruksministern tar upp? Vad är det för lösningar på detta som man kan tänka sig? Skulle vi kunna få någon dispens i Sverige? Det skulle jag verkligen vilja veta.

Den stora frågan återstår. Vad ska konkret en lantbrukare, en jordbrukare, som har djur i Stockholms skärgård göra om han inte vill transportera djuren levande utan vill försöka sköta det hemma? Det gick förut. De som skötte nödslakt kunde också slakta friska djur. Det går numera inte. Det är dilemmat.

Prot. 2005/06:91

21 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 34 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Jag är väldigt glad över att Marietta de Pourbaix-Lundin håller med mig om att vi ska ha säkra livsmedel. Det är vad det nya regelverket går ut på och som gäller från och med den 1 januari. Konsumenterna ska känna sig trygga med hela livsmedelskedjan, och konsumenter ska inte bli lurade.

Det finns fördelar med det nya regelverket. Vi har fått en harmonisering inom EU, vilket jag tycker är alldeles utmärkt. Vi har också fått en ökad flexibilitet. Det bygger på en riskvärdering och en riskhantering som lägger ett större ansvar på företagen. Men sedan har man en valfrihet hur man ska nå sina mål.

Sedan är det tyvärr så att vi inte kan fortsätta precis på det sätt som vi har jobbat tidigare. Det är klart att vi då har fått en del problem att hantera. Just detta med slakten i skärgården och den nationella dispens vi tidigare hade ger oss problem. Vi kan inte behålla den nationella dispensen.

Därför har vi gett Livsmedelsverket i uppdrag redan i regleringsbrevet år 2005 att se vad man kan göra för att hjälpa de enskilda lantbrukarna. Vi har också fått en återrapportering från Livsmedelsverket av vad det har gjort under år 2005 just när det gäller den gårdsnära slakten.

Att inte myndigheterna skulle vara medvetna om att vi har ett nytt regelverk och att de har ett uppdrag för att hjälpa näringen och lantbrukarna att utnyttja flexibiliteten är inte sant. Jag kan hänvisa till den återrapportering som Livsmedelsverket har gjort.

Där hjälper man den enskilde med både att sänka kostnaderna och olika typer av rådgivning. En konsulent har anställts. Man jobbar också med nätverk där myndigheter, näring och intresseorganisationer deltar.

Det pågår ett arbete inom EU. Det var det jag nämnde i mitt svar. Det handlar om hur vi undantagsvis ska kunna hitta lösningar med avlivning på uppfödningsgården. Det arbetet pågår, och det är inte färdigt. Det är våra experter som jobbar med det i den kommitté som har det uppdraget.

Redan nu finns det i regelverket en flexibilitet som gör det möjligt med mobil slakt och en gårdsnära slakt. Men det är samma regler som ska gälla. Vi gör inte avkall på livsmedelssäkerheten.

Anf. 35 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Just det sista att man erbjuder mobila slakterier och gårdsnära slakt men att det är exakt samma regler som ska gälla gör det omöjligt att åstadkomma detta ute i skärgården. Det finns ingen bärighet för det ekonomiskt. Även om man skulle slakta alla djur på en gång som fanns ute i skärgården skulle det inte gå ihop.

Jag väntar medan ministern lyssnar på sin rådgivare.

Detta går bara inte ihop. Det är därför jag ställer min fråga. Jag kände att det möjligen fanns en öppning med det jag föreslog att man får slakta hemma och sedan köra i väg köttet för att göra all denna kontroll som vi är överens om att vi ska ha för att få säkra livsmedel.

Jordbruksministern måste ändå hålla med om att det är motsägelsefullt. Samma människa får besök av länsstyrelsen som erbjuder dessa bidrag för att man ska ha djur, hålla landskapet öppet, göra det trevligt för turister och allt vi ska ha i skärgården. Sedan kommer några andra myndigheter och säger: Visst får du ha djuren. Men du kommer aldrig att

kunna slakta dem, såvida du inte ska utsätta dem för långa transporter. Då får man ett kött som inte någon vill ha, eftersom köttet blir väldigt dåligt när djuren blir stressade.

Det är väldigt motsägelsefullt. Jag undrar vad de enskilda människorna ska göra som blir offer för systemet. I systemet ser man inte människorna och inte heller djuren, skulle jag vilja säga. Vad ska de göra? Det vore väldigt intressant om jordbruksministern tillsammans med mig ville göra besök ute i skärgården hos en bonde för att se det dilemma han står inför.

I det konkreta exemplet jag har, och det finns flera sådana exempel, säger han: Vad ska jag göra med mina djur? Ska jag låta dem självdö? Vad ska jag göra? Jag ångrar egentligen att jag har tagit på mig det. Han känner som att det kom som en blixtnad från klar himmel. Han säger: Jag har läst och försökt hänga med vad som händer. I oktober november fick jag veta att det inte gick att slakta hemma längre. Jo, det går att slakta om jag äter köttet själv.

Jag vill fråga om det kommer att bli möjligt att få den lösning som vi båda är inne på, att slakta hemma och köra iväg köttet. När kommer den lösningen? Varför har det inte gått att få en övergångslösning när man så drastiskt, den 1 januari, bara sade: Nu går det inte att slakta ute i skärgården? Varför försökte Sverige inte att få till en övergångslösning? Varför kan man inte försöka att som ett annat alternativ ge generella dispenser till någon enskild att få sköta den gårdsnära slakten? Det är ännu en lösning som man skulle kunna ha.

Jag förstår av svaret jag nu fick här att diskussionerna med EU handlar om att hitta en lösning så att man i Sverige ska kunna få slakta hemma ute i skärgården och köra iväg köttet sedan. Finns några mer tankar för att underlätta och få den levande och livskraftiga skärgård som vi vill och för att man ska kunna ha kvar djur ute i skärgården? Det skulle jag också vilja veta.

Jag skulle också vilja veta om jordbruksministern är intresserad av att komma ut och göra ett besök i verkligheten hos en bonde som står med problemet bokstavligen talat i knäet.

Anf. 36 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Jag har stor förståelse för den enskilde bonden. Som jag nämnde i mitt förra inlägg har vi fått ett problem i och med att vi har haft en tidigare nationell dispens som vi inte kunde fortsätta med efter den 1 januari i år. Samtidigt tycker jag att det är att se lite passivt på det att säga att den här bonden är ett offer för systemet. Min bild av bönder är att de är väldigt konstruktiva och kan hantera nya regler på ett väldigt bra sätt.

De nya reglerna innehåller ett antal fördelar. De är mer flexibla. Man utgår från en riskvärdering och en riskhantering. Det är ett större ansvar på företagaren. Men företagaren kan själv välja hur man ska jobba för att nå målet. Att säga att det bara finns en lösning, och att det är den lösning som vi hade tidigare, är inte konstruktivt i det här sammanhanget.

Jag vill återigen upplysa om att arbetet inte är avslutat inom EU. Vi driver linjen att man på den här punkten ska ha ökade möjligheter att avliva på uppfödningsgården. Med den struktur som vi har i vårt land skulle det vara en fördel för oss.

När det gäller frågan om övergångstider har den enskilde jordbrukaren haft en lång tid på sig att fundera på hur man ska anpassa sig till systemet. Det är inte så att det bara kom som en blixtnad från en klar himmel den 1 januari 2006. Det var då som reglerna trädde i kraft. Vi har haft beslutet om reglerna sedan någon gång under 2004.

Jag jobbar för att få bästa möjliga system för de svenska bönderna, och i det ligger att driva de här frågorna i EU. Men parallellt med det ska jag också se till att mina myndigheter kan hjälpa den enskilda bonden att utnyttja det regelverk som nu är på plats.

Anf. 37 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Det regelverk som finns på plats går i dag inte att använda av en bonde ute i skärgården. Det är bara att konstatera att det inte gör det. Det enda alternativet som finns är att köra in djuret med bil, båt och bil igen – kanske till Uppsala – för att få det slaktat.

Ett mobilt slakteri går inte att ha i skärgården. Ofta finns det inte ens en väg som den stora bilen ska kunna åka på. Det funkar alltså inte alltid med ett mobilt slakteri som ska komma ut.

Det är ju inte jag som är jordbruksminister, utan det är Ann-Christin Nykvist som är det. Jag har en fundering när hon säger att det kan finnas flera lösningar förutom den som vi tycks vara överens om kanske vore bra, det vill säga att man får slakta hemma och sedan köra i väg köttet. Vilka fler lösningar finns? Det undrar jag.

Och när kommer man att komma till skott inom EU? Jag kan konstatera att det inte bara kan vara Sverige som har de här problemen. Det måste ju finnas andra länder som har samma problem och struktur i sitt land. Jag kan se massor med länder framför mig som har det här problemet. När kommer det att komma en lösning? Jag tror att det är många som skulle vilja veta det. Jag vet att det är många som följer debatten via Internet, och de skulle vilja veta när lösningen kommer.

Jag har inte heller nu fått något svar på om jordbruksministern är beredd att göra ett litet besök ute i verkligheten i Stockholms skärgård och se hur en bonde har det i dag.

Anf. 38 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Som jag sade här inledningsvis har jag stor förståelse för den enskilde bonden. Jag driver frågorna genom mina duktiga medarbetare inom EU och i de kommittéer som arbetar med de här frågorna.

Vi är inte ensamma. Men det är inte så att vi har en majoritet, utan det finns andra som har helt andra uppfattningar. Det är klart att vi konstruktivt arbetar för att hitta en lösning så att detta blir förenligt med EU-regelverket.

I övrigt kan man hjälpa den enskilda bonden inte bara genom att påverka kostnadsläget för slakten. Man kan också påverka kostnadsläget på annat sätt. Det är just det som man kan ta del av när man tittar på vad Livsmedelsverket gör för den enskilde när det gäller olika typer av avgifter bland annat. Man har anpassat dem till den småskaliga produktionen. Man bistår också företagen med konsulenttjänster och ser till att de myndighetspersoner som arbetar med de här frågorna har bästa tänkbara utbildning. Man kan alltså påverka kostnadsläget också på ett annat sätt som är till nytta för den enskilda bonden.

Jag gör många besök i verkligheten. Jag har redan nu besökt många köttbönder som pekar på problem med slakt och annat. Och visst ska jag se till att jag gör fler besök i verkligheten!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2005/06:91
21 mars

*Svar på
interpellationer*

8 § Svar på interpellation 2005/06:290 om miljöarbetet inom försvaret

Anf. 39 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Lars Ångström har frågat mig om jag för det första avser att säkerställa att Försvarsmaktens stödmyndigheter avdelar resurser och kompetens för att fortsätta och ytterligare utveckla sitt miljöarbete.

För det andra frågar han om jag avser att säkerställa att Försvarsmakten även framgent bedriver ett aktivt sektorsarbete för ekologisk hållbarhet och har förmåga att lösa de ytterligare uppgifter regeringen ålagt Försvarsmakten inom miljöområdet.

För det tredje frågar han om jag anser att försvarssektorns miljöarbete bör utvecklas ytterligare för att möta de krav som ställs nu och i framtiden.

Redan i början av 1990-talet uppdrog regeringen åt Försvarsmakten att inleda ett mer strukturerat försvarsmiljöarbete. Detta har sedan successivt utvecklats och på många sätt varit mycket framgångsrikt. Försvarets miljöarbete har också uppmärksammats i riksdagen, till exempel i försvarsutskottets betänkande *Försvaret och miljön* i mars 1997 (bet. 1996/97:FöU3).

Miljöpolitiken har hög prioritet i regeringens arbete. Exempel på viktiga miljöbeslut under senare år är miljöbalken 1999 samt riksdagens beslut i miljökvalitetsmålsarbetet 1999, 2001 och 2005. Denna utveckling på miljöområdet återspeglas också i försvarets miljöarbete. Med utgångspunkt i miljömålspropositionen 1998 beslutade regeringen samma år att Försvarsmakten ska ha ett särskilt sektorsansvar för ekologisk hållbarhet. I regleringsbrevet för 2006 är detta uppdrag utvidgat till att vara ett särskilt sektorsansvar för miljömålsarbetet. Försvarsmakten ska också enligt sin instruktion ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fred och därvid arbeta för att uppnå de miljömål som regeringen har beslutat om. I sammanhanget kan jag också peka på att ställföreträdande chefen för Försvarsmakten, det vill säga generaldirektören, ingår i Miljömålsrådet vid Naturvårdsverket.

Försvarsmakten har definierat försvarssektorn till att omfatta den egna myndigheten, Försvarets materielverk, Fortifikationsverket, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarshögskolan och Försvarets radioanstalt. För styrning av sektorns arbete har myndigheterna format Försvarssektorns miljödelegation.

I de årliga regleringsbreven lämnar regeringen uppdrag på miljöområdet till myndigheterna i försvarssektorn. Uppdragen till Försvarsmakten är de mest omfattande.

Regeringen styr myndigheterna bland annat genom myndigheternas instruktioner och de årliga regleringsbreven. Det är sedan myndighetens

chef som bestämmer hur uppgifterna ska lösas. Det är också myndighetens chef som inför regeringen ansvarar för myndighetens arbete

Våren 2005 beslutade regeringen – i enlighet med statens generella inriktning avseende arbetsgivarpolitisk och förvaltningspolitisk delegering – om ändringar i förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarsmakten. Ändringarna innebar bland annat att regeringen överlät till Försvarsmakten att bestämma om huvuddelen av Högkvarterets organisation. Den 1 juli 2005 ändrade Försvarsmakten Högkvarterets organisation och gick över till en så kallad processororienterad struktur.

I november 2005 redovisades betänkandena *Styrningen av insatsförsvaret* (SOU 2005:92) och *Effektiv förvaltning för insatsförsvaret* (SOU 2005:96). Regeringen kommer inom kort att redovisa sina ställningstaganden avseende dessa två betänkanden för riksdagen.

Som svar på Lars Ångströms tre frågor vill jag säga följande:

Det är respektive myndighetschef, och inte jag eller regeringen, som bestämmer hur arbetet inom myndigheten ska organiseras och bedrivas. Regeringen utgår från att myndigheterna organiserar sig så att de uppdrag regeringen lämnar kan genomföras på ett tillfredsställande sätt. Resultatet följs upp i samband med den årliga mål- och resultatdialogen med myndighetschefen och vid analysen av myndighetens årsredovisning. Det var svaret på den första frågan.

När det gäller den andra frågan är detta arbete prioriterat av regeringen. Försvarsmakten och de övriga myndigheterna inom försvarssektorn måste i likhet med andra myndigheter fortsätta att bedriva ett aktivt miljöarbete. Regeringen kommer även fortsättningsvis att lämna uppdrag till myndigheterna i syfte att utveckla försvarsmiljöarbetet.

Jag kommer nu till den tredje frågan. I svaret på den andra frågan ligger att försvarets myndigheter ska kunna möta framtida krav också i miljöhänseende.

Då Lars Ångström, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Mikael Johansson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 40 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Fru talman! Efter det att Miljöpartiet lyfte fram frågan om Försvarsmaktens miljöförstöring och dess ansvar för denna har det hänt mycket. Den delen kan jag hålla med om i det svar som försvarsministern har lämnat.

I Försvarsmaktens högkvarter etablerades under 90-talet en miljöavdelning för att leda försvarssektorns strategiska miljöarbete. Under 2000-talet har regeringen ställt berättigade – visserligen ur grönt perspektiv inte tillräckliga – krav på Försvarsmaktens miljöarbete, bland annat via regleringsbrev. Främst rör kraven ökade insatser vad avser strategisk miljöbedömning samt miljöskydd vid internationella insatser och internationellt miljösamarbete. Trots dessa utökade uppgifter har de resurser som Försvarsmakten avsett för arbetet faktiskt minskat. Vi hade i början av perioden ett tiotal personer. Nu är det fyra tjänster, varav alla inte är besatta.

Det sker en allmän besparing inom Försvarsmakten. Det är viktigt att poängtera att det inte ska vara så att vi ska spara på områden där vi har

strategiskt viktig kompetens att slå vakt om. Det är bland annat miljöområdet för oss inom Miljöpartiet. Det är ett behov av kompetens som inte direkt kommer att minska utan snarare öka, för att möta de framtida uppgifter vi har att sköta inom försvarsområdet.

Därför är det viktigt att ministern är tydlig om att den miljökompetensen inte försvinner från Försvarsmakten utan att den snarare kan ökas och utvecklas i enlighet med de krav som ställs från både omvärldsutveckling och ökade ambitioner hos bland annat regeringen och inom Miljöpartiet och vårt samarbete på området. Man ska jobba med hur strategin kommer att se ut och hur den ska läggas upp. Jag välkomnar svaret. Vi får fortsätta att ha debatten och poängtera och synliggöra att miljöarbetet bibehålls, förstärks och utvecklas.

Anf. 41 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Jag tror att några av mina företrädare skulle bli besvikna om det bara var Miljöpartiet som skulle ha varit drivkraften i miljöarbetet. Det har funnits ett starkt engagemang också bland de socialdemokratiska försvarspolitikerna att se till att den allmänna höjningen av miljömedvetandet också präglar försvaret. Glädjande nog har försvaret svarat på ett mycket bra sätt. De är angelägna om att göra ett bra jobb.

Mikael Johansson och jag har tillsammans försökt att göra försvaret något mindre kostsamt för att i stället kunna föra över resurser till andra viktiga områden som är centrala för vår säkerhet. I det sammanhanget blir det omställningar i Försvarsmakten när det gäller vilken personal man har för de olika uppgifterna.

Det är inte första gången jag möter frågor när någon sektor, del eller viktig strategisk kompetens har blivit beskuren. Vi styr genom att riksdagens beslut omsätts i regleringsbrev och uppdrag till Försvarsmakten. Vi går också noga igenom de svar vi får. Det är nog den ordning vi ska ha. Det blir en orimlig uppgift för dem som arbetar i Försvarsmakten om vi både höjer kraven på vad verksamheten ska prestera och samtidigt tar bort resurserna och därtill talar om hur de ska göra jobbet.

Arbetsfördelningen är bra. Det jag och Mikael Johansson ska göra är att se till att vi får de resultat vi är måna om. Granskningen av årsredovisningen och annat pågår. Skulle den fallera finns det skäl för regeringen att titta på hur vi ska formulera uppdragen så att vi får det vi vill. Vi vet att det inte är en ond avsikt i Försvarsmakten.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2005/06:291 om försvarsmiljö, svensk nisch i det europeiska samarbetet

Anf. 42 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Lars Ångström har frågat mig om jag avser att inom LOI-samarbetet verka för en tillämpning av de principer och riktlinjer, i form av exempelvis miljöpolicy och miljökrav vid upphandling, som gäller för försvarssektorn. Vidare har han frågat mig om jag avser att inom EDA verka för en tillämpning av de principer och riktlinjer, i form av exem-

Prot. 2005/06:91

21 mars

*Svar på
interpellationer*

pelvis miljöpolicy och miljökrav vid upphandling, som gäller för försvarssektorn.

Liksom i den föregående interpellationen om miljöarbetet inom försvaret (interpellation 2005/06:290) vill jag börja med att kort påminna om det generella miljöarbetet. Redan i början av 1990-talet uppdrog regeringen åt Försvarsmakten att inleda ett mer strukturerat försvarsmiljöarbete. Detta har sedan successivt utvecklats och på många sätt varit mycket framgångsrikt. Försvarets miljöarbete har också uppmärksamats i riksdagen, till exempel i försvarsutskottets betänkande *Försvaret och miljön* i mars 1997 (bet. 1996/97:FöU3).

Miljöpolitiken har hög prioritet i regeringens arbete. Exempel på viktiga miljöbeslut under senare år är miljöbalken 1999 samt riksdagens beslut i miljökvalitetsmålsarbetet 1999, 2001 och 2005. Utvecklingen på miljöområdet återspeglas också i försvarets miljöarbete. Med utgångspunkt i miljömålspropositionen 1998 beslutade regeringen samma år att Försvarsmakten ska ha ett särskilt sektorsansvar för ekologisk hållbarhet. I regleringsbrevet för 2006 är detta uppdrag utvidgat till att vara ett särskilt sektorsansvar för miljömålsarbetet. Försvarsmakten ska också enligt sin instruktion ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fred och därvid arbeta för att uppnå de miljömål som regeringen har beslutat.

Innan jag besvarar Lars Ångströms frågor – och ger Mikael Johansson ett svar – vill jag nämna att en viktig del i försvarets miljöarbete är att ta miljöhänsyn i materielanskaffningen. År 1998 beslutade regeringen därför om riktlinjer om miljöanpassad försörjning av försvarsmateriel för Försvarsmakten och Försvarets materielverk. Riktlinjerna innebär att de två myndigheterna har ett gemensamt ansvar för att den materiel som anskaffas så långt möjligt är miljöanpassad. Inom ramen för försvarsmiljösamarbetet mellan Försvarsmakten, Försvarets materielverk och det amerikanska försvaret utarbetades 1999 en handbok om miljöhänsyn i materielanskaffningsprocessen. Denna handbok har haft en stor betydelse i det internationella försvarsmiljöarbetet.

Den förändrade omvärlden och de därmed förändrade kraven på försvaret har förändrat utgångspunkterna för materieförsörjningen. Förändringarna har givit upphov till att de flesta av anskaffningarna sker med internationella partner, vilket medför att vi inte alltid kan räkna med att få gehör för alla våra miljökrav. Vi verkar alltid i kontraktsförhandlingarna med våra internationella partner för att få gehör för våra miljökrav. Det har ingen betydelse i vilket forum, bilateralt eller multilateralt, ett materielsamarbete och sedermera en upphandling sker.

Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien, Sverige och Tyskland undertecknade i juli 2000 ett fördrag utgörande ett heltäckande ramavtal om åtgärder för att underlätta omstrukturering och drift av den europeiska försvarsindustrin. Detta brukar vanligen benämnas LOI-samarbetet. LOI-samarbetet är i egentlig mening inte ett forum för anskaffning av försvarsmateriel.

Inom ramen för ESDP, den europeiska säkerhets- och försvarspolitik, bedöms EDA spela en viktig roll för att identifiera och etablera samarbeten rörande förmågeutveckling, bristtäckning, forskning, samarbeten kring anskaffning och industriell utveckling. Bland annat tar EDA fram en perspektivplan tillsammans med medlemsländerna som kan

komma att utgöra en riktlinje för beslut om omstrukturerings- och försvarsindustrin, forskningssatsningar och materielprogram.

Jag går nu över till att besvara frågorna.

Första frågan: Sverige har redan introducerat miljöfrågor i LOI-samarbetet genom att ta initiativ till att bilda en arbetsgrupp för miljöfrågor – detta för att tidigt i materielprocessen kunna introducera ett miljötankande i gemensamma materielprojekt. Trots att det primära syftet med LOI inte är att gemensamt anskaffa materiel, försöker regeringen påverka de andra ländernas miljökrav genom sådana initiativ.

Andra frågan: Miljöaspekterna kommer i viss omfattning att diskuteras inom ramen för den perspektivplan som EDA utarbetar. Utöver detta har jag för avsikt att under såväl förberedelsearbeten som förhandlingar i EDA påpeka vikten av miljöaspekterna. Dessa bör enligt min mening också ingå som en faktor i beslutsfattandet.

Då Lars Ångström, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Mikael Johansson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 43 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Fru talman! Jag får tacka för svaret.

Det här handlar om att försöka skapa policyer där material och sådant skapas, egentligen inte så mycket om att titta på det som redan är införskaffat vad gäller försvarsmateriel utan att i stället se till att det görs bra från början. Det är det interpellationen handlar om.

Det gäller framför allt Försvarets materielverk, FMV. Deras miljöarbete är främst inriktat på att miljöanpassa försörjningen av materiel och tjänster till Försvarsmakten, dels genom att ställa krav på produkter och system, dels genom att ställa krav på att leverantörerna bedriver ett systematiskt miljöarbete. Där har FMV en nyckelroll inom försvarssektorns miljöarbete, eftersom Försvarsmaktens miljöpåverkan huvudsakligen uppstår vid användningen av de system och tjänster som FMV levererar.

FMV:s arbete har uppmärksammats internationellt. Den franska motsvarigheten till FMV använder till exempel FMV som *benchmarking*-partner i miljöanpassningen av sin verksamhet. Urvalet av kemiska produkter och metodik för att ställa miljökrav i upphandlingsverksamheten har Frankrike anammat efter modell av FMV.

LOI-samarbetet nämndes också, där FOI och FMV har en gemensam arbetsgrupp för miljöfrågor. Gruppen fokuserar på forskning och teknologikutveckling inom området för att tidigt i materielprocessen introducera ett miljötankande i de gemensamma materielprojekt som finns.

Det arbete som vi håller på med har även uppmärksammats av FN, och det känns positivt.

Däremot finns det mer att göra när det gäller de länder som vi samarbetar med inom EU. Här välkomnar jag den positiva inställning som försvarsministern har. Hon påpekar att man ska vara aktivt pådrivande. Hon säger att hon har för avsikt att under såväl förberedelsearbetet som förhandlingar med EDA påpeka vikten av miljöaspekterna och att det ska ingå som en faktor i beslutsfattandet i fortsättningen. Den hållningen välkomnar jag, och jag ser positivt på fortsättningen.

Prot. 2005/06:91

21 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 44 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Jag är glad att Mikael Johansson understryker det arbete som försvarets myndigheter gör på miljöområdet och nämner att det har blivit internationellt omtalat. Det betyder att vi är ett föregångsland. Det är inte heller så konstigt. Regeringen prioriterar miljöarbetet, och våra samarbetspartner har en liknande hållning. Ibland kan en del av det arbetet tyckas mödosamt och inte alltid ge resultat, och därför är det viktigt att kunna rapportera tillbaka att det får internationell uppmärksamhet och är uppskattat.

Vi har redan från svensk sida tillsammans med chefen för EDA tagit upp hur miljöfaktorerna ska kunna komma in i det arbetet i långtidsperspektivet. Det är naturligt för regeringen att se till att det sker så snabbt och så odramatiskt som möjligt. Vi finner också att ju mer man behöver arbeta med omställning av försvaret, där man bland annat ska göra sig av med stora mängder försvarsmateriel, aktualiseras för varje land behovet av att redan från början se till att den materiel vi utvecklar och skaffar framöver inte har de väldigt allvarliga och svåra konsekvenser som man nu står inför.

Det är ett arbete som är mödosamt. Jag är glad att också Mikael Johansson har sett att det våra myndigheter gör här hemma men också internationellt blir uppskattat.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2005/06:292 om miljöskydd vid EU:s militära insatser

Anf. 45 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Lars Ångström har frågat mig

1. om jag avser att verka inom EU för att miljöskydd vid internationella insatser ska bli ett krav för samtliga EU:s snabbinsatsstyrkor,
2. om jag avser att säkerställa att ett system för miljöskydd ur ett hållbarhetsperspektiv integreras i utvecklingen av den svenskledda nordiska snabbinsatsstyrkan, både för samövningar och för insatser samt att detta system ska vara infört före den 1 januari 2008,
3. vad jag har för strategi för att intensifiera och höja engagemanget för försvarsmiljösamarbetet mellan EU-staternas försvarsministerier, Defnet, samt
4. vilka initiativ jag avser att ta för att utveckla och intensifiera försvarsmiljösamarbetet med mina kolleger i de nordiska staterna.

På samma sätt som i svaren på de två föregående interpellationerna (2005/06:290 och 2005/06:291) vill jag inleda med en kort redovisning av miljöarbetet i stort. Redan i början av 1990-talet uppdrog regeringen åt Försvarsmakten att inleda ett mer strukturerat försvarsmiljöarbete. Detta har sedan successivt utvecklats och på många sätt varit mycket framgångsrikt. Försvarets miljöarbete har också uppmärksamats i riks-

dagen, till exempel försvarsutskottets betänkande *Försvaret och miljön* i mars 1997 (bet. 1996/97:FöU3).

Miljöpolitiken har hög prioritet i regeringens arbete. Exempel på viktiga miljöbeslut under senare år är miljöbalken 1999 samt riksdagens beslut i miljökvälighetsmålsarbetet 1999, 2001 och 2005. Denna utveckling på miljöområdet återspeglas också i försvarets miljöarbete. Med utgångspunkt i miljömålspropositionen 1998 beslutade regeringen samma år att Försvarsmakten ska ha ett särskilt sektorsansvar för ekologisk hållbarhet. I regleringsbrevet för 2006 är detta uppdrag utvidgat till att vara ett särskilt sektorsansvar för miljömålsarbetet. Försvarsmakten ska också enligt sin instruktion ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fred och därvid arbeta för att uppnå de miljömål som regeringen har beslutat.

Jag vill också peka på försvarets roll i det internationella arbetet med hållbar utveckling. Regeringen framhöll i skrivelsen *En svensk strategi för hållbar utveckling* (skr. 2003/04:129) våren 2004 att det militära försvarets verksamhet i grunden syftar till att vara krigsavhållande. Försvarsmakten bidrar därmed till fred och stabilitet, vilket är en av de viktigaste grundförutsättningarna för hållbar utveckling. Jag kan här lägga till att försvaret därigenom bidrar till att minska risken för den miljökatastrof som ett krig och andra större väpnade konflikter innebär.

Regeringen anser att frågan om miljöskydd vid väpnade konflikter är viktig. En förutsättning för att på ett ändamålsenligt sätt kunna beakta miljöskyddet vid väpnade konflikter är att försvaret redan i den fredstida verksamheten bedriver ett bra miljöarbete. Den svenska försvarsmakten har således varit en bra grund för att kunna beakta miljöskyddet vid sin internationella verksamhet.

Jag går nu över till att besvara Lars Ångströms frågor.

Den första frågan: Det är viktigt att också miljöskyddet beaktas när medlemsstaterna utvecklar sina bidrag till EU:s snabbinsatsstyrkor. Det är därför naturligt att Sverige för fram denna aspekt i arbetet med den nordiska snabbinsatsstyrkan.

Den andra frågan: Regeringen har i regleringsbrevet för 2006 uppdragit åt Försvarsmakten att utarbeta metoder för att säkerställa att miljöskydd ur ett hållbarhetsperspektiv beaktas vid internationella övningar och insatser samt att ett sådant system ska vara infört före 2008. Systemet kommer således att gälla för den svenska delen av den nordiska snabbinsatsstyrkan.

Den tredje frågan: EU-staternas försvarsministeriers miljösamarbete, Defnet, är ett informellt samarbete på tjänstemannanivå för bland annat informations- och erfarenhetsutbyte. Defnet fungerar bra, och jag har inte för avsikt att föreslå att samarbetet ändras. Försvarsministrarna möts i anslutning till mötena inom det allmänna rådet för externa frågor, Gaerc. Vid dessa möten kan också försvarsmiljöfrågor med koppling till utveckling av EU:s snabbinsatsstyrkor belysas. Jag kommer att aktualisera frågorna vid kommande möte.

Den fjärde frågan: Jag träffar regelbundet mina nordiska kolleger. Vid dessa möten tar vi upp de frågor som för tillfället är aktuella.

Då Lars Ångström, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Mikael Johansson i stället fick delta i överläggningen.

Prot. 2005/06:91
21 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 46 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Fru talman! Vi i de gröna tycker att det är viktigt ur trovärdighetssynpunkt att Sverige ser till att de militära insatser vi är med i inte orsakar problem samtidigt som vi försöker medverka till att lösa andra problem på den internationella arenan, det vill säga att vi inte medverkar till att man lämnar spår av miljöförstöring efter militära insatser.

På senare år har insikten om vikten av miljöskydd vid militära insatser ökat. Inom FN pågår ett arbete för att ta fram en *environmental guideline* för FN:s fredsbevarande insatser. Regeringen har i regleringsbrev gett Försvarsmakten i uppdrag att utveckla miljöskydd vid internationella insatser.

I dagsläget finns det krav på miljöskydd vid internationella insatser, både för Nato och för den svenska försvarsmakten. Och det håller på att utarbetas inom FN. Men det saknas inom EU, denna än så länge inte lika framtidsytande organisation som svenska försvaret eller FN. Tyvärr är det ett dilemma där. Det gäller när frågan kommer upp hur vi agerar på den internationella arenan. Jag uppfattar det som att försvarsministern dock kommer att tillåta samövningar med våra samarbetspartner om det finns ett miljöskyddssystem utan att det är etablerat.

Jag hoppas och tror också att försvarsministern kan driva på så att det verkligen blir ett krav från EU:s sida att det ska vara ett miljöskyddssystem när det görs militära insatser i utlandet. Tyvärr visar det sig att regeringens hållning är lite svag. Vi skulle kunna ställa det som krav. Varför inte? Det är viktigt att vi försöker vara föregångare. Då kan vi säga att om det inte finns ett miljöskyddssystem som är i funktion, eller i enlighet med FN:s pågående arbete åtminstone, ska vi inte ställa upp inom EU:s ram.

Däremot jobbar ju ministern på ett påtagligt bra sätt genom att hon ska föra fram de här aspekterna i kommande träffar med de nordiska ministrarna. Det känns positivt, för det är också en del i att påverka, både EU och Nato via de olika länder som är med på de olika ställena.

Men, som sagt, politik prövas i den praktiska handlingen. Här saknas det än så länge lite grann.

Anf. 47 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Allra först vill jag understryka att krig leder till kanske de värsta miljökatastroferna. Därför är naturligtvis allt arbete som innebär att man försöker stoppa och begränsa krig, hindra att krig bryter ut eller få stopp på krigshandlingar, i sig ett miljöskyddsarbete. När vi väger vilka insatser Sverige ska delta i undrar jag om Mikael Johansson och jag tycker att vi då ska betona miljöledningssystemen eller se till att vi får stopp på det som krigshandlingar innebär eller att man kränker mänskliga rättigheter. Jag tror att det finns många väldigt tunga faktorer som både Mikael Johansson och jag skulle ha svårt att duka inför även om inte miljöledningssystemet var perfekt.

Om vi går över till det arbetet hoppas jag att det är klart att Sverige hela tiden aktivt i alla internationella sammanhang driver miljöaspekterna när det gäller utveckling och metoder. Vi har ett strukturerat miljöledningssystem hos oss, och vi vill att det ska återfinnas på andra ställen.

Däremot har EU självt inte ett eget arbete med att standardisera materiell och har inte heller någon egen övningsverksamhet utan replierar i huvudsak på Nato och Natos övningsverksamhet genom Partnerskap för fred som också inkluderar EU:s medlemsstater. Vi har egentligen inte från regeringens sida en önskan om att just de militära inslagen i EU ska få växa med egen övningsverksamhet och egen standardisering. Därför är det viktigt att vi som partner och i olika sammanhang ser till att våra aspekter förs fram i Nato, som har en väldigt stor betydelse på alla områden. Det gör vi. Men vi har också hjälp från bland annat Norge och Danmark med vilka vi har ett nordiskt samarbete och ser till att de också driver frågorna. Det är utan tvekan så att USA har fått mycket inspiration genom det samarbete som vi har med USA och också med de baltiska länderna.

När jag tittar på den här bilden, Mikael Johansson, har jag gott hopp om att de nordiska länderna och de baltiska länderna som ingår i den nordiska snabbinsatsförmågan som vi ska ha klar den 1 januari 2008 är ganska angelägna om att göra allt vad de kan för att hålla höga miljökrav. Men det är nog så att vi inte kommer att ha ett perfekt system 2008. Vi kommer att ha ett bättre system än vad vi har i dag. Det kan jag säga. Men om vi ska sätta in insatsen avgörs av andra saker. Då får vi ändå ur miljösynpunkt glädjas över att vi stoppar den miljöförstöring som krig och oroligheter utgör. Framför allt gör vi så mycket mer när det gäller mänsklig värdighet och mänskliga rättigheter.

Anf. 48 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Fru talman! Det är en jättebra reaktion på min frågeställning. Jag håller naturligtvis med om att det inte är huruvida vi klarar miljön eller inte som ska avgöra om vi ska ha militära insatser för att stoppa något ännu värre, men vi måste ha det med. Det har försvarsministern, fru talman, givit mycket starkt uttryck för, att jobba för det med de nordiska och de baltiska möjligheterna. Vi har också FN där jag misstänker, på samma sätt som inom andra områden, att Sveriges försvarsmakt har möjligheter att vara ett tydligt och bra exempel på hur det kan skötas. Jag tackar för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.46 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

11 § Svar på interpellation 2005/06:287 om den tillfälliga utlänningslagstiftningen

Anf. 49 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Fru talman! Ulla Hoffmann har ställt frågor till mig angående tillämpningen av den tillfälliga utlänningslagstiftning som trädde i kraft den 15 november 2005.

I Sverige har vi självständiga myndigheter. Detta innebär att Migrationsverket ska pröva ärenden enligt den tillfälliga lagstiftningen självständigt och på eget ansvar på samma sätt som alla andra förvaltningsmyndigheter prövar ärenden. Regeringen får inte påverka verkets rättstillämpning. Migrationsverket har heller ingen möjlighet att överlämna ärenden enligt den tillfälliga lagstiftningen till regeringen för avgörande.

Den tillfälliga lagstiftningen tillkom som följd av ett initiativ i ett av riksdagens utskott och beslutades med bred majoritet i riksdagen.

Riksdagsinitiativet föregicks av en överenskommelse mellan tre partier: Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Intentionen i överenskommelsen var att de flesta barnfamiljer som befunnit sig i Sverige en lång tid utan att avvisningsbeslut till hemlandet kunnat verkställas skulle få stanna. Vidare skulle bland annat en ny prövning göras i ärenden gällande personer som fått ett avvisningsbeslut som inte kunnat verkställas på grund av verkställighetshinder. Överenskommelsen låg till grund för den tillfälliga lagstiftningens utformning.

Den tillfälliga lagstiftningen är inte en "amnesti". I lagen ställs det upp vissa kriterier för att uppehållstillstånd ska beviljas. Lagstiftaren har ansett att dessa kriterier ger nya och ökade möjligheter att få uppehållstillstånd dels för vissa barnfamiljer, dels för personer vars avlägsnandebeslut på grund av förhållandena i mottagarländerna inte bedömts kunna verkställas med tvång. Upphållstillstånd ska beviljas, och beviljas i dag av Migrationsverket, då förutsättningarna i lagen är uppfyllda. Av vad jag hittills erfarit från Migrationsverket synes utfallet av den tillfälliga lagstiftningen ligga i linje med det riksdagsbeslut som mitt respektive Ulla Hoffmanns politiska parti står bakom.

Anf. 50 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret på mina frågor om den tillfälliga utlänningslagstiftningen. Svaret är osedvanligt kort och skulle kunna sammanfattas som att regeringen anser att allting är bra och att tolkningen av lagen och överenskommelserna är enligt lagstiftarens intentioner och vår överenskommelse.

Fru talman! Vänsterpartiet och Miljöpartiet drev tillsammans med Kristdemokraterna, Centern, Folkpartiet och 160 000 människor i vårt land kravet på en flyktingamnesti. Vi lyckades inte. Däremot lyckades vi genomdriva en tillfällig lagstiftning som gäller i övergången mellan 1989 och 2005 års utlänningslagstiftningar.

Överenskommelsen som träffades mellan våra partier och Miljöpartiet säger att ingen ska behöva leva gömd i vårt land. Alla gömda ska få en ny prövning av verkställighetshinder. Alla som inte kunnat avvisas med tvång på grund av situationen i hemlandet ska få en ny prövning. De flesta barnen ska få stanna. De svårt sjuka så kallade apatiska barnen ska också få stanna.

Hitintills har ca 30 000 ansökningar kommit in och ca 11 000 fått stanna med stöd av den tillfälliga lagstiftningen – 11 000 människor som nu kan känna sig trygga och börja bygga upp sina liv här i Sverige. Jag välkomnar dem alla.

Jag gör ett nytt försök och hoppas på att få svar här i kammaren på mina frågor.

Definitionen på ett spädbarn är ett barn i åldern noll–tolv månader. Vid de förhandlingar som fördes, där statsrådet tyvärr inte kunde närvara, var vi noga med att det var barnets anknytning till Sverige som var det viktiga. Att då påstå att barn födda i Sverige i två- till fyraårsåldern inte har fått någon anknytning till Sverige är mycket märkligt. Att ange som ett skäl att de är spädbarn är ännu märkligare.

Så här skriver Migrationsverket i ett av besluten: Daniel har ännu inte fyllt tre år. Han har visserligen levt hela sitt liv i Sverige, men på grund av att han ännu är ett spädbarn måste det antas att hans starkaste anknytning i livet är till sina föräldrar.

Daniel har nu fyllt tre år. Jag har fler sådana här exempel här.

Vad är det för skäl till avslag att ange att den starkaste anknytningen i livet är till föräldrarna? Både statsrådet och jag har barn och vet att den starkaste anknytning ett barn har är till föräldrarna, oavsett ålder och oavsett medborgarskap. Vad som ska bedömas är om Daniel fått anknytning till Sverige, inte om han har anknytning till sina föräldrar.

Min fråga till statsrådet är därför: Anser statsrådet att en treåring är ett spädbarn? Anser statsrådet att en treåring som levt hela sitt liv i Sverige inte har en stark anknytning till Sverige utan har en starkare anknytning till det land han aldrig har varit i?

En annan fråga handlar om verkställighetshinder där regeringen gör bedömningen att det inte går att avvisa flyktingar med tvång till hemlandet. I betänkandet sägs att om det inte går att verkställa en avvisning med tvång eller om hemlandet inte kommer att ta emot flyktingen så ska den personen erhålla uppehållstillstånd. I de diskussioner de tre partierna har haft har det aldrig varit fråga om någonting annat än permanenta uppehållstillstånd. De grupper som nämndes av statsrådet och oss var irakier, afghaner och somalier.

Vad vi nu kan se är att kurder från norra Irak, irakiska Kurdistan – dit Sverige inte verkställer avvisningar – får tillfälliga uppehållstillstånd trots att Kurdistans regionala regering sagt att man inte under några omständigheter tar emot flyktingar som avvisats med tvång. Jag har ett pressmeddelande härifrån som jag ska överlämna.

De vars avvisning inte kan verkställas med tvång ska få stanna i Sverige – så var överenskommelsen. Att stanna i Sverige innebär att veta att det är här man ska bo och kunna planera sina liv, inte att man ska riskera att ryckas upp igen. En avgörande fråga till statsrådet är därför: Går det att nu verkställa avvisningar av irakiska kurder till norra Irak med tvång?

Anf. 51 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Vi är nu mitt inne i det som i en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet kallas kontrollstation. Vi ska nu se om den överenskommelse vi i höstens budgetpropositionen kom överens om – pressade med regeringen på från Miljöpartiets och Vänsterpartiets sida; så får man nog ändå betrakta det – verkligen

också kommer till praktisk handling. Vi har därför nu en utvärdering av den tillfälliga lagen. Den har pågått under en lång tid. Vi har haft ett antal möten – ganska många. Vi har vid dessa möten ständigt ställt frågor och lyft upp de problem vi uppmärksammat. Ulla Hoffmann har för Vänsterpartiets del räknat upp några; jag ska ta ytterligare exempel.

Vi väljer att göra detta till en öppen kontrollstation. Vi välkomnar också andra partier att kritiskt granska tillämpningen av den tillfälliga asyllagen och ge sina bedömningar och värderingar. Det är ett av skälen till att vi öppnar debatten i riksdagens kammare.

Ett annat skäl, det ska också sägas, är att efterfråga handling från regeringen. Det finns nämligen ett antal punkter där vi är kritiska till hur överenskommelsen har omsatts i praktisk handling. Jag instämmer fullt ut i det som Ulla Hoffmann tidigare har sagt. Låt mig ändå i en kort bisats säga att när det gäller sökande från Afghanistan har ju ännu inga vägledande beslut fattats, men vi är oroliga för att man kommer att låta samma princip vara gällande för afghaner som för personer från norra Irak. Att det vore högst olyckligt framgår inte minst om man läser Utrikesdepartementets egna beskrivningar av de mänskliga rättigheterna i Afghanistan 2005. Där står att läsa: Säkerhetsläget i Afghanistan har försämrats under det senaste året. Lite längre ned står det: I vissa områden har den utbredda laglösheten lett till att den personliga säkerheten för kvinnor försämrats sedan talibanregimens fall, till exempel när det gäller våldtäkter, kidnappningar och försvinnanden. Det är ganska hårda omvärden. Jag tror att få kan föreställa sig vad det innebär att situationen kunde försämrats från talibanregimens styre.

När det gäller begreppet sammanhängande tid, som är en del av den tillfälliga lagstiftningen, är vi också kritiska. Det har nämligen visat sig att vi fått en situation där personer som under bara några timmar har lämnat Sverige och sedan kommit tillbaka plötsligt inte längre har möjlighet att provas enligt den tillfälliga lagen. Det var nog inte någons avsikt när lagen skrevs. Därför vill vi också efterfråga vad statsrådet är beredd att göra på den punkten.

Många är de som har fått stanna redan. Jag bryter mitt i mitt anförande för att säga det. Det är betydelsefullt. Man måste kunna se både det som är bra och det som inte fungerar för att kunna ta itu med det som inte fungerar.

Men en del av dem som inte har fått stanna nu har fått avslag utan att de fått möjlighet till offentlig biträden. Det kan i några fall vara helt i överensstämmelse med lagen. Om det är mycket enkla ärenden, Dublinärenden utan några komplikationer, är det inte så märkligt att man inte får något offentligt biträde. Men i flera andra fall är det ganska komplicerade ärenden där den sökande inte har fått tillgång till den rättssäkerhet som det innebär att faktiskt ha en advokat till sin hjälp.

Allra sist, de siffror som vi har fått presenterade för oss visar att gruppen som inte enligt lagstiftningen får öppnare möjligheter att stanna bara ska kunna få bifall i så få fall som 10 %. Jag kommer att återkomma i mitt nästa inlägg för att beskriva på vilket sätt det inte alls står i överensstämmelse med den lag vi har antagit i den här riksdagen.

Anf. 52 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Under hösten var vi tre partier som gemensamt tog oss an den situation som vi befann oss i på grund av det mellanläge som har beskrivits här tidigare mellan gammal och kommande lagstiftning och den utsatthet som väldigt många människor befann sig i. Vi kunde när vi diskuterade detta under hösten konstatera att det var väldigt oklart hur många människor som eventuellt skulle beröras av den tillfälliga och särskilda lagstiftningen. Vi hade väldigt olika begrepp om antalet och vi fick också väldigt olika uppgifter om vilka grupper av människor det handlade om. Därigenom var det väldigt komplicerat att göra en bedömning av antalet människor som skulle beröras av lagstiftningen och få en positiv bedömning och ett uppehållstillstånd.

Under processen har vi naturligtvis, precis som har sagts här, nogsamt följt de här frågorna, både internt, från respektive partis sida, och gemensamt de tre partier emellan som nu tar ansvar för den här lagstiftningen. Det är inte utan att vi då konstaterar att det dyker upp frågeställningar utifrån precis den diskussion som vi hade inför lagstiftningen och inför det arbete vi hade innan utskottet fattade sitt beslut och lade fram ärendet för kammaren och den kammarbehandling som vi hade.

Min fråga till statsrådet måste naturligtvis vara: Kan man i dag göra någon exakt bedömning utifrån de siffror som har nämnts i debatten? 30 000 ärenden handläggs i dag. Vad vet man om de positiva beslut som har fattats, de negativa beslut som har fattats och den grupp av människor som ännu inte har fått ärendet behandlat och slutfört inom ramen för den särskilda lagstiftningen?

Det är en ganska central frågeställning just utifrån den mediebehandling som har varit och den diskussion om eventuella procentsatser och annat som skulle kunna förekomma. Det vi i dag kan se är ju att lagstiftningen har levt upp till de ambitioner som vi hade här i kammaren när det gällde att ha träffsäkerhet gentemot barn och gentemot vissa grupper där vi kunde konstatera omedelbara verkställighetshinder.

Men vi kan också se att grupper finns kvar i systemet. Då är det betydligt mer svårhanterligt för de myndigheter som har ansvar att följa upp och verkställa de beslut som vi har fattat här i kammaren. Jag tänker då på situationen med identitetsbyte som har skett under den långa handläggningsprocessen, den vandelsproblematik som förekommer och naturligtvis också att det är människor från väldigt många olika länder vi har att ta ställning till.

Min fråga till statsrådet är alltså: Vilken bedömning gör statsrådet, är det relevant att använda just diskussionen om procentsatser i dagsläget eller finns det skäl att fortfarande avvakta den process som pågår, även om vi i dag kan se att det är en öppen kontrollstation, som Kalle Larsson uttryckte det? Vi har också överenskommelser om att vi i april månad ska göra en mer genomgripande kontrollstation av utfallet av den särskilda lagstiftningen.

Anf. 53 MONA JÖNSSON (mp):

Fru talman! Sedan en lång tid tillbaka har utlänningsmyndigheten avisat människor eftersom de inte har ansett det strida mot humanitetens krav. Det var därför mycket viktigt att bryta denna praxis när vi stiftade den tillfälliga lagen.

Prot. 2005/06:91

21 mars

Svar på
interpellationer

Vi införde begreppet "humanitärt angeläget". Det begreppet skulle ha en mer vidsträckt betydelse än det som tidigare använts, särskilt som lagen också säger att de hänsyn som normalt ska tas till intresset av att upprätthålla en reglerad invandring inte ska göras i samma utsträckning.

Vi kan se att det finns ensamstående som levt här i Sverige under lång tid och som måste få en seriös möjlighet att stanna. Det kan handla om att du är förföljd, att du är ensam kvinna och har varit här i landet. Det kan handla om män som är utsatta för blodshämnd. Och flera av de här människorna har inte fått möjlighet till offentligt biträde, om jag förstår det rätt. Jag skulle vilja höra vad ministern tycker om detta.

Ur flera perspektiv görs enligt vår uppfattning också en alltför snäv bedömning utifrån de grunder som den tillfälliga asyl lagen vilar på. Det här är personer som inte kan avvisas med tvång utan de får tillfälliga uppehållstillstånd. Då skulle jag vilja höra om inte ministern anser att det kan ställa till problem att de får tillfälliga uppehållstillstånd i stället för att få permanenta uppehållstillstånd så att de kan börja arbeta och leva ett normalt liv här utan att processen dras ut.

Anf. 54 GÖRAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Jag har precis inför debatten tagit del av statsrådets svar och lyssnade också när statsrådet läste upp det. Men ursäkta, Barbro Holmberg, det här är ett av de tunnaste interpellationssvar jag någonsin har sett. Det är knappt ett enda svar på interpellantens frågor. Här räknar statsrådet upp självklarheter som att vi i Sverige har självständiga myndigheter. Som om inte vi ledamöter av Sveriges riksdag skulle känna till det. Det är, om det ursäktas, ett tramsigt svar som inte är relevant.

Jag skulle vilja att Barbro Holmberg klarade ut frågan om "humanitära skäl" och "humanitärt angeläget". Vad är skillnaden? Hur stor är skillnaden? Hur mycket mer kommer man att ta hänsyn till "humanitära omständigheter" i den här lagen, och i förlängningen den nya permanenta lagen, men nu talar vi om den tillfälliga?

Hur lång tid, Barbro Holmberg, ska en asylsökande som har varit gömd ha varit i Sverige? Det har cirkulerat massor av olika uppgifter. Det talades om fyra år. Det talas nu om åtta år. Något fall är avgjort. Då var det sju år, fick jag veta när jag pratade med Lund, överdirektören vid Migrationsverket. Men han sade att det inte är givet för det kommer kanske att variera från fall till fall. Vad är "länge" när det gäller ensamkommande?

Sedan vill jag ställa några frågor till statsrådet när det gäller verkställighetshinder. Hur ser verkställighetshinder ut för ett land som Iran? Finns det generella verkställighetshinder? De vägledande besluten har ännu inte riktigt klargjort det, såvitt jag kan förstå. Jag skulle gärna vilja ha klarhet på den punkten. Eller är det vissa typer av asylsökande från Iran som kanske har mer verkställighetshinder än andra? Hur gör man med kvinnors skyddsbehov när de kommer från Iran? Hur sexuellt avvikande ska man vara för att inte skickas tillbaka? Eller ska man tänka sig att de här asylsökande ska gå ut i medierna och tala om att det är så eller så och att det då är verkställighetshinder därför att hotet mot dem blivit större? Vad tycker statsrådet att man ska göra när det gäller de här fallen?

Vi har också haft ett ärende där man har försökt avvisa en iranier som sedan skickades tillbaka därför att vederbörande vägrade. Då sade myn-

digheterna: Nej, då släpper vi inte in den här personen. Ambassaden uppges inte medverka om den som ska avvisas inte själv vill medverka. Är det då verkställighetshinder eller är det någonting annat? Hamnar de här personerna i något slags limbo i evighet?

Prot. 2005/06:91
21 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 55 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag tackar Ulla Hoffmann för att hon har initierat den här interpellationen så att vi kan ha en öppen kontrollstation. Vi som var med under förra året och jobbade för att vi skulle få en amnesti, för att de apatiska barnen skulle få stanna och för att vi skulle få ett nollställningsbeslut, vill ju gärna veta lite om vad det är som händer med anledning av det förslag som s, v och mp så småningom förhandlade fram.

Man kan konstatera att i samband med det beslut som vi fattade i höstas väcktes det en mängd förhoppningar hos många människor. Det står faktiskt i lagstiftningen att man ska ta hänsyn till barns sociala situation, utveckling och anknytning till Sverige.

Fru talman! I debatten sade bland annat migrationsministern att när den nya lagstiftningen träder i kraft innebär det att barn och barnfamiljer som lever gömda åter kan registrera sig hos Migrationsverket. Jag frågar ministern vilka signaler det sänder. Om jag hade varit i deras situation hade jag tolkat det så att nu kommer allt att lösas sig.

Fru talman! Folkpartiet framförde visserligen i debatten att det var angeläget att något hände, men vi kritiserade också att lagen tillkommit i all hast. Vi påpekade också att vi var oroliga för att det skulle kunna uppstå tolkningsproblem. Visst har det uppstått tolkningsproblem på grund av otydlighet. Det kan vi se i dag.

Men nu är det trots allt viktigt att gå vidare och se till att fullfölja de intentioner som framgick både i debatten och i betänkandet om att det skulle vara en generös tolkning och att de flesta skulle få stanna. Resultatet får inte bli en rad grusade förhoppningar och att människor tvingas tillbaka till sina gömslen av rädsla för att tvingas återvända till sitt hemland. De här människorna har trots allt varit utsatta för en asylprocess där det har funnits många brister. Jag säger bara åldersbestämning och språkanalyser.

Fru talman! Jag säger precis som Kalle Larsson att visst har vi kunnat glädjas åt att ett antal familjer som levt i ovisshet i flera år, rädda för att återvända till sina hemländer, har fått sitt permanenta uppehållstillstånd. Bland annat har flera av de familjer som jag har använt som exempel i mina debatter med migrationsministern fått stanna. Men jag har flera kvar som inte har fått beslut. Det gäller till exempel flickan från Sierra Leone som inte ens blev betraktad som barn på grund av de omdiskuterade ålderstesten. Det gäller också pojken från Afghanistan som inte heller blev betraktad som barn i två år och fick bo bland vuxna. Sedan konstaterade Utlänningsnämnden att han faktiskt var barn samtidigt som de avslog hans asylansökan. Som nämnts tidigare här finns det flera familjer som har varit i något annat land en kort tid – de har antingen återvänt hem eller i panik sökt asyl någon annanstans – för att sedan återvända till Sverige. Där är frågan om man räknar den totaltid de har varit i Sverige eller den senaste vistelsetiden. Vad är det man räknar? Man säger att vistelsen längd bara är en av de omständigheter som ska vägas samman. Barns ålder och anknytning har också betydelse.

Till sist måste jag berätta att jag inte kunde låta bli att gå in i ett uppslagsverk och se vad spädbarn var för någonting. Jag gick in på Wikipedia som finns på Internet. Där står det att ett spädbarn är ett barn från födseln tills det lär sig gå. Alltså inte ens till tolv månader om det är ett försigkommet barn och inte, som det har framkommit, fyra fem år.

Det som händer nu är oacceptabelt. Vad tänker migrationsministern göra åt det?

Anf. 56 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Fru talman! Det var så många frågor. Jag ska se om jag kan strukturera det.

Först vill jag säga att jag instämmer i det som många har sagt om att den tillfälliga lagstiftningen verkligen har löst problem för många människor som har befunnit sig i Sverige, som har haft ett avslagsbeslut och som ändå har befunnit sig i Sverige. De som har fått betala priset för att människor har blivit kvar är naturligtvis barnen. Vi har haft två fokusgrupper för den här tillfälliga lagstiftningen. Den ena är barn och barnfamiljer, och den andra är de som har faktiska hinder för att kunna återvända till sina hemländer.

Jag tror inte att någon av oss här vill leva i ett samhälle där man har två grupper av människor, dels de som har uppehållstillstånd, dels de som inte har uppehållstillstånd, så att man får människor som lever i samhället men också människor som lever utanför samhället och som blir väldigt utsatta.

Den tillfälliga lagstiftning som vi nu har kommer att vara i kraft ytterligare en vecka. Hittills kan vi se att väldigt många i de grupper som har varit i fokus för oss, det vill säga barn och barnfamiljer och människor som inte kan avvisas och har faktiska verkställighetshinder, har fått stanna. 85 % av människor i barnhushåll – och då räknar man inte bara barnen utan också de vuxna – har fått stanna. Tittar man på hela gruppen har vi en bifallsfrekvens på 77 %.

Då kan man fråga sig varför det inte är 100 %. Varför får inte alla stanna? Anledningen till det är att även i den här tillfälliga lagen finns det vissa begränsningar som vi har varit överens om. Vi har sagt att det ska handla om lång tid. Vi har sagt att det finns begränsningar när det gäller människor med vandelsanmärkningar, det vill säga människor som har begått grova brott. Vi har sagt att det finns begränsningar när det gäller människor som inte kan visa sin identitet. Det handlar om falska identiteter. Vi har sagt att det finns begränsningar när det gäller människor som kanske har gjort en asylansökan i ett annat land. Det finns ett antal begränsningar. Det är också skälet till att det inte blir 100 %. Det här är ingen amnesti, utan det här är en lagstiftning som ska tillämpas av Migrationsverket.

Göran Lindblad tyckte att mitt svar innehöll en massa självklarheter. Faktum är att interpellanten har ställt fyra frågor till mig som handlar om tillämpningen och tolkningen av lagen. Då kände jag mig föranledd att också påpeka vad som står i regeringsformen 11 kap. 7 §. Varken jag som statsråd, regering eller riksdag kan påverka hur en förvaltningsmyndighet fattar beslut i enskilt ärende. Jag kan inte påverka hur man gör tolkningar av den lagstiftning som finns eller hur man tillämpar den lagstiftning som finns. Det tyckte jag var viktigt att påpeka.

Sedan gäller det de frågor som ställdes av Ulla Hoffmann om definitionen av ett spädbarn. Jag tror att också Anne-Marie Ekström tog upp frågan om en treåring är ett spädbarn. En treåring är självfallet inte ett spädbarn. Jag har också erfarit från Migrationsverket att det har varit en väldigt olycklig formulering. Migrationsverket har också korrigerat den formulering som fanns i ett av praxisbesluten. Ett spädbarn är naturligtvis ett barn upp till ungefär ett år. Det tror jag att vi alla kan vara överens om.

Jag får ta de andra frågorna sedan.

Anf. 57 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! Jag måste också kommentera de självklarheter som står i svaret som jag menar också var väldigt kort, som jag sade tidigare. Vi blir upplysta om att vi har självständiga myndigheter i Sverige. Jag blev faktiskt förvånad över det. Det är inte någon som har påstått någonting annat. Statsrådet säger också att Migrationsverket ska pröva ärendena självständigt och på eget ansvar och att regeringen inte får påverka verkets rättstillämpning. Jag har inte påstått det. Det är inte heller någon som har begärt att statsrådet ska gå in och ändra rättstillämpningen i ett enskilt ärende, men nog är det så att regeringen styr över myndigheterna. Eller har jag fel även där?

Visst är det så att statsrådet har möjlighet att ha åsikter om de frågor jag har ställt. Nu har jag fått veta att ett spädbarn inte är tre år och att Migrationsverket kommer att ändra den formuleringen. Då kommer man förhoppningsvis att göra riktiga bedömningar av de barn som är spädbarn och de barn som är tre år.

Statsrådet har självfallet också möjlighet att ha åsikter om huruvida det går att verkställa avvisningsbeslut med tvång till Irak eller inte.

Jag blev också lite förvånad över kommentaren i svaret om att den tillfälliga lagstiftningen inte är en amnesti. Vem har påstått att den är en amnesti? Däremot ger den en möjlighet till ny prövning för dem som har fått avslagsbeslut på sina ansökningar om uppehållstillstånd och som av olika skäl finns kvar i Sverige antingen som gömda eller därför att det inte har gått att verkställa besluten med tvång.

Fru talman! I mitt förra inlägg tog jag upp frågan om verkställighet när man inte kan avvisa en person med tvång och att Migrationsverket nu endast ger tillfälliga uppehållstillstånd till kurder från norra Irak. Vi är förstas, precis som Kalle Larsson sade, väldigt oroliga för att den långa väntan på praxisbeslut vad gäller Afghanistan kan leda till samma tolkning som man har gjort beträffande norra Irak.

Jag har de senaste dagarna träffat ett antal ensamkommande barn från Afghanistan, och gemensamt för dem är att de har väntat länge på besked. Den ena av dem, som faktiskt är den pojke som Anne-Marie Ekström pratar om, har varit här i tre år och väntar på besked om vad som kommer att hända honom. Enligt det uppdrag som riksdag och regering har gett till Migrationsverket ska beslut om ensamkommande barn fattas inom tre månader.

För många av de här barnen, som har sökt igen med stöd av den tillfälliga lagen, har tremånadersgränsen snart passerat. För några har den redan passerat. De väntar på besked. Det är förvånande, tycker jag, att

man inte fattat beslut om dessa ensamkommande barn utan lägger de ärendena i högen för afghaner, utan att se att de är barn.

Jag fick svar på en fråga, och då är det väl bara så att jag får hoppas att Migrationsverket i fortsättning gör en bedömning av barnets anknytning till Sverige och inte av barnets anknytning till sina föräldrar eller kallar barnen för spädbarn. Men två frågor kvarstår. Den ena är: Menar statsrådet att man med tvång kan avvisa människor till norra Irak, eller kan man det inte i dagsläget? Jag har också en fråga som inte har kommit upp tidigare, och den gäller sammanhängande tid och hur man räknar den. Om människor har varit fem timmar i ett annat land – åtta timmar tror jag att familjen Tejic var i Norge för att sedan komma tillbaka – då räknar man inte den sammanhängande tiden, trots att vi i betänkandet säger att den tid man har vistats utomlands inte ska räknas. Då blir den sammanhängande tiden för de flesta av de här familjerna väldigt lång. Många av dem har varit här i flera år innan de dristar sig till att ta sig antingen till Norge eller till Finland, där det dessutom inte finns några inresekontroller. Egentligen kan man alltså inte säga att de har lämnat landet, för det finns inga egentliga bevis för det.

Jag skulle tycka att det vore bra om statsrådet nu svarar på de här frågorna. De är ju avgörande. Att vi har en kontrollstation i april är jättebra, men de människor för vilka det är en annan tolkning måste ha en möjlighet att kunna få en riktig bedömning.

Anf. 58 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Jag vill inledningsvis ändå återigen upprepa det jag sade som en del av mitt tidigare anförande. Det finns – det tycks vi vara överens om bland samtliga debattörer i dag – positiva effekter av den här tillfälliga lagen. Det är ju mycket värt med varje person som har fått en möjlighet att nu bygga en framtid i Sverige efter att ha levt i ovisshet, levt gömd eller på annat sätt inte har kunnat få ett bra liv.

Det är ganska höga procentsiffror hittills. Det är ju därför att man har prioriterat det som migrationsministern väljer att kalla fokusgrupper, alltså barnfamiljer och de med verkställighetshinder. När det gäller dessa grupper har vi också framfört en hel del kritik, och vi har ställt några frågor. En av dem har vi nu förstått att migrationsministern kan ha en åsikt om, och det gäller definitionen av spädbarn. Vi väntar, som Ulla Hoffmann sade, ivrigt på svaren på de andra.

Jag tänkte ändå säga någonting om en grupp som omfattas av lagen och som har rätt till prövning men som inte ingår i någon av fokusgrupperna, som migrationsministern uttrycker det, nämligen de som är ensamstående i Sverige och som inte kommer från norra Irak – ja, just det, där är vi osäkra – men från ett land med verkställighetshinder i alla fall. Det här är personer som bara i Sverige är ensamstående. Det kan mycket väl vara personer som är fäder eller mödrar till barn någon annanstans i världen. De lever många gånger under ännu svårare förhållanden. De kanske inte har sett sina barn på många år. De har kanske levt här också under lång tid. Vi har sett exempel på ärenden där en ensamstående kvinna från Iran efter sex sju år i Sverige ändå får ett avslag. Det är inte, menar vi, i överensstämmelse med hur vi hade tänkt den här lagen.

Jag kan avsluta med att säga att skälet till att den här kontrollstationen är öppen på det här sättet handlar om att vi ser det som vår uppgift att inte bara vara i samarbete med andra om politiska sakfrågor, utan vi har på många sätt mer gemensamt med dem som tillhör den rörelse som har drivit fram de här frågorna och de flyktingar som berörs än med regeringspartiet i det här fallet.

Prot. 2005/06:91

21 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 59 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Vi alla som deltar i den här debatten har i dagsläget, men kanske också tidigare, varit aktiva i diskussionen om flyktingpolitik och migrationspolitik i sin helhet. Det innebär också att vi har insikt i den problematik som det innebär att hantera enskilda ärenden utifrån den enskildas särskilda situation och den situation som varje ärende befinner sig i. Det är alltså svårt att göra några generella ställningstaganden i dessa ärenden.

Då förstår man också den problematik vi sitter i när vi för en diskussion där vi i medier, inte minst kanske beroende på att vi också för den öppna debatten, upplever att det finns möjlighet för statsrådet, regeringen eller riksdagen att plötsligt gå in och ändra i systemet. Men det är här i kammaren som vi har fattat beslut om en lagstiftning, som vi nu har en särskild myndighet till att handlägga och hantera. Därigenom finns det kanske skäl till just det påtalet att det är myndighetens ansvar att hantera situationen och jobba med det här.

Det är alltså inte enkla frågor, och det tror jag inte att någon av oss anser. Det märker vi också när vi har de uppföljningsdiskussioner som vi har om lagstiftningen, där vi naturligtvis också lyssnar in hur den ansvariga myndigheten ser på sakerna. Även vid de tillfällena har vi påtalat och diskuterat just begreppet spädbarn, begreppet den sammanhängande tiden och så vidare. Det är alltså inga nyheter för oss i diskussionen.

Jag har en fråga till statsrådet. När vi nu sitter i den här situationen och har dessa bifallsbeslut från verkets sida: På vilket sätt kan statsrådet påverka kommunernas mottagande av de grupper som nu ska komma in i det svenska samhället, det vill säga den integrationsprocess som är så viktig som uppföljning av den lagstiftning där vi just nu befinner oss?

Anf. 60 MONA JÖNSSON (mp):

Fru talman! Statsrådet hann inte svara på mina frågor, så jag ser fram emot svaren. Jag instämmer i flera av de andra debattörernas frågor. Jag väntar på svar över huvud taget.

Vi har en vecka kvar innan datumet för den tillfälliga lagen går ut, och flera vägledande beslut saknas. Då skulle jag vilja fråga: Tycker inte statsrådet att det är bekymmersamt att vi inte har vägledande beslut i allt här?

Anf. 61 GÖRAN LINDBLAD (m):

Fru talman! 77 % bifall, säger statsrådet, och det är väl korrekt eftersom vi vet – det antar jag att statsrådet också vet – att man nu har handlagt de fall som var mer eller mindre uppenbara och självklara och att Migrationsverket har lagt de svårare fallen på hög. Det kommer väl därför dessvärre att se annorlunda ut när man kommer ned i bunten.

Lång tid – jag fick inte något svar på vad lång tid är egentligen. Är det fem år, fyra år, tre år eller är det åtta år, som det nu har talats om? Vad är lång tid?

Och så har vi frågan om verkställighetshindren. Finns det några verkställighetshinder till Iran? Hur är det med det de facto-verkställighets-hinder som innebär att om inte den sökande medverkar till att få ett nytt pass på ambassaden och ambassaden säger nej, så blir det ingenting med det och ingen kan avvisas. Är det på det sättet det förhåller sig?

Göte Wahlström var inne på myndighetens ansvar, och det är jag intresserad av vad Barbro Holmberg tycker om. Myndighetens ansvar, sade Göte Wahlström – det ligger nu hos myndigheten. Men snälla nån, det är väl ändå regering och riksdag som har det yttersta ansvaret! Om myndigheten tar ansvar för ett beslut på ett sätt som inte lagstiftaren eller ens regeringen har avsett så måste vi väl rätta till det!

Anf. 62 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag säger det igen: Jag är glad för alla dem som har fått stanna. Jag håller med om det som Göran Lindblad sade nyss: Att den här procenten är så pass hög beror ju på att det är bara de mer självklara fallen som man har prövat hittills.

När det gäller att inte alla får stanna är jag helt överens med statsrådet. Vi själva i Folkpartiet drev hårt detta med både vandelsprövning och identitetsprövning.

Jag är också glad för att jag fått ta del i den här debatten, att jag fått ha en öppen kontrollstation, som Kalle Larsson kallade det. Jag vet ju inte riktigt vad de tre partierna kommit överens om, men den uppfattning jag hade om en kontrollstation – med anledning av att lagen kom fram mycket hastigt – var att kontrollstation betyder att man följer upp och utvärderar lagen, att man inte bara betraktar utan även gör något. Det var den uppfattningen jag fick när vi fattade beslut om den här lagen. Jag kanske kan få en förklaring till hur det egentligen var tänkt.

Till sist vill jag bara nämna att anledningen till att man kände ett tvång, att man var tvungen att driva fram antingen ett nollställighetsbeslut eller kompromissförslaget var att vi haft en asylprocess som inte varit riktigt rättssäker. Jag framhåller igen betydelsen av åldersanalyser och språktest.

Det är viktigt att vi fortsätter att hålla dessa frågor levande och ser till att vi verkligen får en human, rättssäker och trovärdig asylprocess på alla plan.

Anf. 63 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Fru talman! Ja, Ulla Hoffmann, regeringen styr myndigheterna, det är alldeles riktigt, men inte i enskilda ärenden, vilket jag återigen måste påminna om. Regeringen styr inte tillämpningen och tolkningen av enskilda ärenden, till exempel om uppehållstillstånden ska vara permanenta eller tillfälliga. I lagen står att uppehållstillstånd kan vara tillfälliga eller permanenta, och det är Migrationsverket som gör bedömningarna utifrån bedömningar i enskilda ärenden. Det gör inte regeringen.

Ulla Hoffmann hoppas att man verkligen ska ta hänsyn till anknytning och så vidare. Det är just det: Det finns ingen fix tid, vad som är lång tid med mera – och det är också svaret till Göran Lindblad – utan

det avgörs från fall till fall. I ett fall kan det vara fråga om ganska kort tid, men man måste se till den sociala situationen, till anknytningen till Sverige, till den medicinska situationen – om någon är sjuk och så vidare – och göra en samlad bedömning. Då kan det i vissa fall handla om en ganska kort tid, och i andra fall handlar det om en längre tid. Det är alltså väldigt olika, och det är dessa bedömningar som Migrationsverket ska göra.

Kalle Larsson tog upp frågan om människor som lämnat landet och då blivit verkställda, som det heter på juristspråk. Jag skulle vilja läsa upp det som faktiskt står i betänkandet. Där står nämligen mycket tydligt att ”personer vars beslut om avvisning eller utvisning anses verkställt enligt 8 kap. 14 § utlänningslagen omfattas inte av de föreslagna bestämmelserna”, och att det sedan kan ”prövas som en ordinarie ansökan om uppehållstillstånd”.

Tanken med den tillfälliga lagstiftningen var just att den skulle sträcka sig fram till den dag som vi fick ett helt nytt system, fram till den dag som vi fick en helt ny utlänningslag där vi utvidgat grunderna för flyktingskap och för skydd. Där får vi en domstolsprövning så att de som inte omfattas av denna lag, som så att säga verkställt sig och kommer tillbaka och söker igen, då omfattas av den nya utlänningslag som träder i kraft den 31 mars.

Göran Lindblads fråga om lång tid har jag, som sagt, redan svarat på.

När det sedan gäller vad som är verkställighetshinder står detta tydligt i utlänningslagen. Det är, som jag uppfattar det, ganska självklara saker och behöver därför inte dras här.

Göte Wahlströms fråga om integrationen är mycket viktig att ta upp. Många människor får nu uppehållstillstånd. 6 600 människor har uppehållstillstånd, men de har ännu ingen kommunplacering. 6 600 människor har uppehållstillstånd men finns alltså kvar i Migrationsverkets mottagningssystem. Det är nu ett av de stora problemen, och jag tror att vi från alla de politiska partierna i riksdagen verkligen måste hjälpas åt och påverka våra kommunpolitiker så att de öppnar sina dörrar för de flyktingar som får uppehållstillstånd i Sverige.

Anf. 64 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! Det som började så bra, det som gällde spädbarnen, slutade inte alls speciellt bra. Motiveringen i Migrationsverkets beslut – och jag har erbjudit Barbro Holmberg att läsa det – är att en treåring är ett spädbarn, och detta treåriga spädbarn har starkast anknytning till sina föräldrar. Man har med andra ord inte prövat barnets sociala anknytning till Sverige. Man har inte prövat om barnet på tre år hunnit få den anknytningen till Sverige, utan man säger att det är ett spädbarn och det har starkast anknytning till sina föräldrar.

Jag frågade också om det finns verkställighetshinder till Irak eller inte. Kan vi verkställa människor till Irak eller kan vi det inte? Det är det som det hela handlar om. Vi har sagt att om man har verkställighetshinder, och inte kan verkställas med tvång, då ska man få uppehållstillstånd i Sverige.

Slutligen vill jag ta upp detta med tiden som det står om i författningskommentaren i betänkandet. Det som också står i författningskommentaren är nämligen att ”såväl tid före som efter det lagkraftvunna

avvisnings- eller utvisningsbeslutet skall vägas in i bedömningen. Tid som avser vistelse i annat land skall inte beaktas.” Så står det.

Skälet till att vi ställt interpellationen skulle jag vilja säga är dels tillämpningen på en del punkter, dels de skrämmande prognoser som presenterats för oss över utfallet av lagstiftningen. Då kan man fråga sig vilka slutsatser vi drar av den här debatten och vad Barbro Holmberg egentligen sagt. Ja, vi har förstått att Barbro Holmberg inte kan styra över Migrationsverket, och vi har fått höra att det tydligen går att verkställa med tvång. Jag förstår det inte. Det har inte klartgjorts om det går att verkställa med tvång.

Jag menar att resultatet av debatten inte duger. Vi vill se en förändring av tillämpningen på de punkter som vi diskuterat i dag och därmed en förbättrad prognos. De slutsatser vi kan dra är att tillämpningen av den tillfälliga lagstiftningen kommer att bli mycket viktig för oss i budgetförhandlingarna. Vi vet att vi har starkt stöd i denna fråga både i riksdagen och utanför parlamentet. Det pågår en stor mobilisering.

Anf. 65 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Fru talman! När det gäller frågan om det finns verkställighetshinder till Irak måste jag tyvärr svara på samma sätt, nämligen att det är Migrationsverket som gör de bedömningarna. Man kan kanske inte säga att det finns verkställighetshinder generellt. Det kan även finnas verkställighetshinder för enskilda individer. Men det är Migrationsverket – återigen – som måste göra bedömningen i varje enskilt ärende, och det är viktigt att det också sker.

Sedan till frågan om prognosen. Vi måste se hur utfallet blivit hittills. Som jag sade har hittills totalt 77 % av dem som prövats fått stanna. 85 % av barnfamiljerna, eller människor i barnhushåll, har fått stanna. Jag menar att det visar att lagen är mycket träffsäker vad gäller de grupper som vi kommit överens om. Vi gjorde bedömningen att de flesta barnfamiljer skulle få stanna, och den bedömningen var ganska riktig. Som det ser ut just nu handlar det om 85 %.

Hur det kommer att bli sedan är svårt att säga eftersom vi inte riktigt vet vilka ärenden som är kvar, vi vet inte vilka omständigheter som kommer att åberopas och vi vet inte riktigt vilka bedömningar Migrationsverket gör. Låt oss följa detta. Vi kommer att göra noggranna uppföljningar av besluten, och i slutet av april – när vi har betydligt bättre siffror – kommer vi också att ha en ordentlig genomgång av hur lagstiftningen slagit ut.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträde

Tredje vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 3 mars inkommit.

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2005/06:36 till skatteutskottet

2005/06:112 till kulturutskottet

2005/06:128 till miljö- och jordbruksutskottet

2005/06:141 till socialutskottet

2005/06:152 till arbetsmarknadsutskottet

2005/06:163 till skatteutskottet

2005/06:166 till justitieutskottet

2005/06:169 och 174 till skatteutskottet

2005/06:177 till justitieutskottet

2005/06:193 till konstitutionsutskottet

Skrivelse

2005/06:139 till socialutskottet

14 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Utrikesutskottets betänkanden 2005/06:UU8, UU9 och UU21

Justitieutskottets betänkanden 2005/06:JuU14, JuU40 och JuU16

Lagutskottets betänkanden 2005/06:LU18 och LU19

Kulturutskottets betänkanden 2005/06:KrU13, KrU19 och KrU25

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2005/06:SfU13

15 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2005/06:74 Kvalificerad yrkesutbildning som uppdragsutbildning

2005/06:99 Nya vårdnadsregler

2005/06:129 Genomförande av EG-direktiven om överföring av passageraruppgifter och uppehållstillstånd för studier

2005/06:136 Ändrade regler om auktorisation av bevakningsföretag

2005/06:144 Utfärdande av provisoriska pass för barn för direkt resa till Sverige

2005/06:146 Fortsatt svenskt bidrag till den EU-ledda militära krishanteringsinsatsen *Althea* i Bosnien och Hercegovina

2005/06:148 Vissa frågor om vuxnas lärande, m.m.

2005/06:150 Europakooperativ

2005/06:157 Vissa frågor om förhandsavgörande från EG-domstolen

2005/06:158 Åtgärder för att stärka kundernas ställning på energimarknaden, m.m.

2005/06:161 Sekretessfrågor – Skyddade adresser, m.m.

2005/06:162 Förstärkt meddelarskydd för anställda i kommunala företag m.m.

2005/06:165 Ingripanden mot unga lagöverträdare
2005/06:167 Skattelättnad för bilar i vissa miljöklasser
2005/06:168 Säkerhet i vägtunnlar
2005/06:170 Arbetstagarinflytande i europakooperativ, m.m.
2005/06:173 Översyn av personuppgiftslagen
2005/06:176 Kommunernas roll i avfallshanteringen
2005/06:178 Hemlig rumsavlyssning
2005/06:179 Miljöansvaret i Antarktis
2005/06:181 Miljöklassning av alternativa motorbränslen, m.m.
2005/06:182 Miljöbalkens sanktionssystem, m.m.
2005/06:183 Finansieringen av kärnavfallsets slutförvaring
2005/06:186 Ersättning till ledande befattningshavare i näringslivet
2005/06:187 En effektivare ordningsbotshantering
2005/06:189 Ändringar i patentlagen
2005/06:191 Ändring i lagen om elektronisk kommunikation
2005/06:192 Lära, växa, förändra
Regeringens folkbildningsproposition

Skrivelser

2005/06:88 Ekologisk produktion och konsumtion — Mål och inriktning till 2010
2005/06:151 Kvalitet och samverken — om utbildning för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning

Redogörelse

2005/06:NR1 Nordiska rådets svenska delegations berättelse angående verksamheten under år 2005

Utbildningsutskottets betänkande

2005/06:UbU19 Högskolan: Utbildnings- och studentfrågor (förnyad behandling)

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden

2005/06:MJU17 Skogspolitik
2005/06:MJU18 Djurskydd m.m.
2005/06:MJU19 Naturvård

Trafikutskottets betänkande

2005/06:TU11 Luftfartsfrågor

16 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 21 mars

2005/06:313 av *Marie Wahlgren* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Postens service på landsbygden

2005/06:314 av *Tasso Stafilidis* (v) till statsrådet Ulrica Messing
EU-ländernas samarbete mot barnsexturism

2005/06:315 av *Tasso Stafilidis* (v) till finansminister Pär Nuder
Avgifter till registrerade trossamfund
2005/06:316 av *Nina Lundström* (fp) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin
Statens roll som markägare

Prot. 2005/06:91
21 mars

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 mars.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 21 mars

2005/06:1250 av *Else-Marie Lindgren* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Alkoholundervisning i körkortsutbildning

2005/06:1251 av *Ragnwi Marcelind* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Bredband till glesbygden i Gävleborg

2005/06:1252 av *Lena Adelsöhn Liljeroth* (m) till statsrådet Lena Hallengren

Ungdomsstyrelsens bidrag till organisationen Opus Dei

2005/06:1253 av *Krister Hammarbergh* (m) till statsrådet Ibrahim Baylan

Förbättringar av gymnasieskolan

2005/06:1254 av tredje vice talman *Helena Höij* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Förverkande av bilar

2005/06:1255 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky

Kulturhistoriska järnvägsbyggnader

2005/06:1256 av *Linnéa Darell* (fp) till statsrådet Hans Karlsson

Sjukskrivning och insatser från arbetsförmedlingen

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 mars.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 21 mars

2005/06:1182 av *Sven Bergström* (c) till vice statsminister Bosse Ringholm

Regeringens hantering av idrottens pengar

2005/06:1192 av *Torsten Lindström* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds

Sveriges handel med Iran och de mänskliga rättigheterna i Iran

2005/06:1199 av *Gudrun Schyman* (-) till utrikesminister Laila Freivalds
Attacker mot 8 mars-demonstrationer i Iran

2005/06:1214 av *Henrik von Sydow* (m) till utrikesminister Laila Freivalds

Rättsväsendet i enpartistater

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 mars.

19 § Kammaren åtskildes kl. 18.50.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 15.46 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
3 § Svar på interpellation 2005/06:293 om kvinnors rädsla i det offentliga rummet	1
Anf. 1 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s)	1
Anf. 2 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	2
Anf. 3 EWA THALÉN FINNÉ (m)	3
Anf. 4 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s)	4
Anf. 5 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	5
Anf. 6 EWA THALÉN FINNÉ (m)	6
Anf. 7 NINA LUNDSTRÖM (fp)	6
Anf. 8 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s)	7
Anf. 9 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	8
Anf. 10 NINA LUNDSTRÖM (fp)	9
Anf. 11 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s)	9
4 § Svar på interpellation 2005/06:275 om skärgården – hem, arbetsplats och fritidsparadis	10
Anf. 12 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	10
Anf. 13 CARL B HAMILTON (fp)	11
Anf. 14 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	12
Anf. 15 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	13
Anf. 16 CARL B HAMILTON (fp)	14
Anf. 17 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	15
Anf. 18 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	16
5 § Svar på interpellation 2005/06:276 om konkurrens och service på postområdet	17
Anf. 19 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	17
Anf. 20 TUVE SKÅNBERG (kd)	17
Anf. 21 BÖRJE VESTLUND (s)	18
Anf. 22 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	19
Anf. 23 TUVE SKÅNBERG (kd)	20
Anf. 24 BÖRJE VESTLUND (s)	20
Anf. 25 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	21
Anf. 26 TUVE SKÅNBERG (kd)	21
Anf. 27 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	21
6 § Svar på interpellation 2005/06:278 om kollektivtrafik i glesbygd.....	22
Anf. 28 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	22
Anf. 29 HÅKAN LARSSON (c).....	22
Anf. 30 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	23
Anf. 31 HÅKAN LARSSON (c).....	23
7 § Svar på interpellation 2005/06:289 om slakt i skärgården	24
Anf. 32 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s)	24
Anf. 33 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	24

Anf. 34 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN	
NYKVIST (s).....	26
Anf. 35 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	26
Anf. 36 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN	
NYKVIST (s).....	27
Anf. 37 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	28
Anf. 38 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN	
NYKVIST (s).....	28
8 § Svar på interpellation 2005/06:290 om miljöarbetet inom	
försvaret.....	29
Anf. 39 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	29
Anf. 40 MIKAEL JOHANSSON (mp)	30
Anf. 41 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	31
9 § Svar på interpellation 2005/06:291 om försvarsmiljö,	
svensk nisch i det europeiska samarbetet	31
Anf. 42 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	31
Anf. 43 MIKAEL JOHANSSON (mp)	33
Anf. 44 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	34
10 § Svar på interpellation 2005/06:292 om miljöskydd vid	
EU:s militära insatser.....	34
Anf. 45 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	34
Anf. 46 MIKAEL JOHANSSON (mp)	36
Anf. 47 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	36
Anf. 48 MIKAEL JOHANSSON (mp)	37
Ajournering.....	37
Återupptagna förhandlingar	37
11 § Svar på interpellation 2005/06:287 om den tillfälliga	
utlänningslagstiftningen	38
Anf. 49 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	38
Anf. 50 ULLA HOFFMANN (v)	38
Anf. 51 KALLE LARSSON (v).....	39
Anf. 52 GÖTE WAHLSTRÖM (s)	41
Anf. 53 MONA JÖNSSON (mp)	41
Anf. 54 GÖRAN LINDBLAD (m)	42
Anf. 55 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	43
Anf. 56 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	44
Anf. 57 ULLA HOFFMANN (v)	45
Anf. 58 KALLE LARSSON (v).....	46
Anf. 59 GÖTE WAHLSTRÖM (s)	47
Anf. 60 MONA JÖNSSON (mp)	47
Anf. 61 GÖRAN LINDBLAD (m)	47
Anf. 62 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	48
Anf. 63 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	48
Anf. 64 ULLA HOFFMANN (v)	49
Anf. 65 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	50
12 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-	
nämndssammanträde	50
13 § Hänvisning av ärenden till utskott	51

14 § Förnyad bordläggning.....	51	Prot. 2005/06:91
15 § Bordläggning.....	51	21 mars
16 § Anmälan om interpellationer.....	52	
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	53	
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	53	
19 § Kammaren åtskildes kl. 18.50.....	54	

